

L'ESTEL

de Mallorca

ANTIC S'ARENAL DE MALLORCA

EL DIARI DELS MALLORQUINS

ANY XIII. NÚMERO 300

1er D'OCTUBRE DE 1994

PREU: 200 PTS

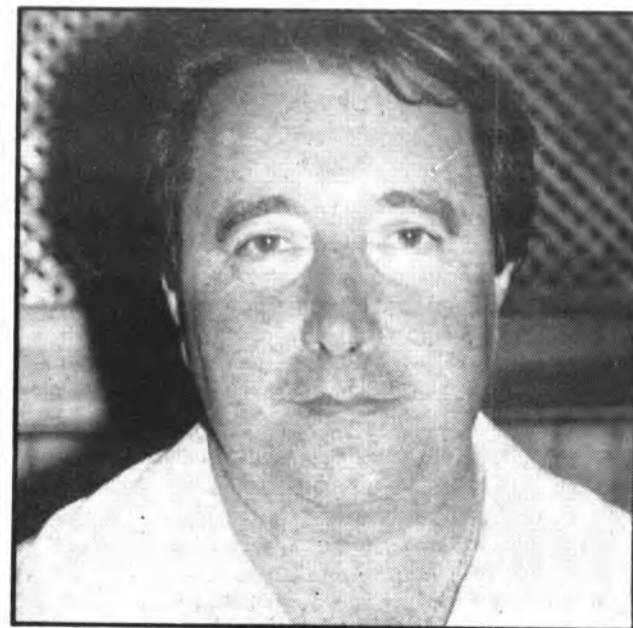
Amb un sopar de pinyol vermell, els col·laboradors de l'Estel de Mallorca celebraren l'Onze de Setembre, Diada Nacional de Catalunya al restaurant Can Verdera Nou de s'Arenal.

Gabriel Paredes i Margalida Burguera de la Penya Miquel Angel Nadal. Un penya Barcelonista que fou creada ara fa nou mesos al café Mari Vela de ses Salines. Organitzen sopars entre els socis, rifen viatges als partits del Barça... Quan hi ha partit televisat del Barça, el café s'umpl ben ple.

Els socis de la Casa Catalana de Mallorca celebraren la Diada Nacional de Catalunya amb una ballada de sardanes a l'explanada del restaurant Marítim, després se reuniren en dinar de companyonia.

Una nova associació de veïns ha estat legalitzada aquests dies a s'Arenal presidida per n'Antoni Pons i Alba del RT, Ca na Lina. El vice-president és en Francesc Tomàs, secretària Maria Antonia Munar, tresorera Lina Benavente.

Un exemplar d'aquest periòdic serà regalat a totes les famílies de els termes de Santanyí i ses Salines. Si vos ha agradat, telefonau al 26 50 05 i el vos enviarem cada 15 dies.

Xafarderies

• Ens telefona en **Lluc Morell**, botiguer de Fornalutx, i ens diu que ell no va dir que el PP i el PSOE sien partits espanyols que miren per Espanya. Que ell estima molt Mallorca i la llengua dels mallorquins i que li agradaria que hi hagués emissores de ràdio i diaris en mallorquí; però que això altre no ho ha dit mai. Esperam que amb aquesta rectificació, el senyor Lluc Morell, estigui satisfet.

• Entrem al **bar Lago** de la Colònia de Sant Jordi. La madona ens conta que a les dependències del bar hi tenen la Ràdio Corb Marí. Al principi, ens conta, anava prou bé amb publicitat i col·laboradors, la publicitat ha minvat i els col·laboradors també; ara l'han connectada amb una emissora anglesa, que és el mateix que tancar-la, i esperen temps millors.

• Parlant amb la gent de la **comarca de Migjorn**, notes un cert fatalisme: -Teníem *Migjorn*, una revista comarcal de notícies, ens agradava molt, però ara ja no surt. Per què les nostres coses han d'anar malament mentre les revistes forasteres i estrangeres van tan polentes? Això es demana la gent amb una certa tristesa. Estam colonitzats, els explic, des de nins, ens ensenyaren llengües foranes a les escoles i ens prohibiren la nostra. El futur, però, és nostre. Tots els mallorquins de trenta anys per avall han estudiat el català i el llegeixen, els de més de seixanta anys que llegiem les rondalles d'en Jordi des Racó també sabem llegir. La baula de la cadena no està trencada del tot i la llengua es recupera. *L'ESTEL de Mallorca* fa una quinzena de subscripcions noves cada dia i entra a totes les cases mallorquines per donar ànims i coratge a la gent de bona voluntat.

• **Mallorca Universal** és el nom d'una nova revista mensual que sortirà al carrer per *Fires de Llucmajor*, que edita el nostre amic Tolo Ferrà i que consistirà en reportatges, entrevistes, enquestes, costums i tradicions, comentaris... La revista serà trilingüe, amb un 80% de català, es trobarà als quioscos mallorquins al preu de 500 pessetes.

• Mirau si en fa de vasa el nostre president Canyelles i el seu govern. Retransmeten pel canal 2 d'Espanya el **debat de Brokerval** i a les dues en punt de l'horabaixa el tallen per posar els dibuixos animats d'en Popeye. Els telespectadors mallorquins ens quedarem amb les ganes de saber què responia a en Pere Sampol, el vertader líder de l'oposició al nostre parlament.

• Hem fet una volta pel Mercat de l'Olivar i hem comprovat quina és la política lingüística *real* que menen aquests bergants del PePe de Ciutat. Tots, o quasi tots, els rètols institucional van en castellà. El sistema d'avisos amb megafonia fa també una extensiva marginació de la llengua catalana. Tot fa pensar que el "capo" del Mercat deu ésser o un tros de foraster o un franquista a qui mai han empès perquè es fes un lleu maquillatge democràtic. És democràcia allò que demanam des de *L'Estel*.

Panoràmica de Cala Figuera

Detall de Cala Figuera, agafat des de l'espigó del port.

Les cales de Santanyí

Cala Esmeralda (es Caló des Macs), Cala Gran, Cala Petita, Cala Llonga, que és la més llarga de totes amb el seu port farcit de iots i barques, es Caló de sa Galera i es Caló de ses Egos, conformen aquest poble que s'anomena turísticament Cala d'Or (tradicionalment ses Puntetes). Un poble model d'urbanisme, del qual es poden sentir orgullosos els santanyiners. Molts de xalets i hotels, però amb altures màximes de tres o quatre pisos. Moltes places i carrers amb ullastres amb el seu olivó, alzines i pins que l'urbanitzador va respectar i que avui donen ombra i alegria a la gent. Molts d'hotels i apartaments per als turistes i cases per als residents. Centenars de botigues, restaurants, bars i tota l'oferta complementària necessària per fer la vida fàcil i agradable als milenars de turistes que visiten el lloc i als també milenars de mallorquins que hi habiten tot l'any. Cal ressenyar també els milenars de botiguers i empleats dels hotels i restaurants que habiten a Calonge, s'Horta, Cas Concos des Cavaller, es Llombards, Felanitx, Santanyí, ses Salines, s'Alqueria Blanca i altres pobles dels voltants.

Cal esmentar les cales Mitjana, Brafí, Marçal i el Port de Felanitx cap el nord, i la cala de Portopetro,

Cala Mondragó, Cala Figuera, Cala Santanyí i Cala Llombards cap al sud.

Ens referirem, però, de manera ben especial a Cala Figuera, un indret de poques però molt estimades figueres. Una cala ben llarga, refugi de moltes barques. Ens digueren que hi ha cinc barques de bou i set llaüts de pesca que donen feina a una seixantena de pescadors, que duen el peix fresc que bota a la dotzena llarga de restaurants d'aquest poble mariner. L'Hotel Rocamar i l'Hotel Cala Figuera, de dues estrelles, i una dotzena d'hostals conformen l'oferta hostalera del lloc. Un port de pescadors que recomanem de bon de veres als mallorquins per si volen fer les excursions dominicals d'aquesta tardor-hivern. De Ciutat, per l'autopista de s'Arenal cap a Santanyí, no hi ha més de tres quarts d'hora, i el lloc, tant per la seva bellesa, simpatia dels habitants i la bona cuina dels restaurants, val la pena d'ésser visitat amb calma. El poble no té platja, però té a dos quilòmetres la Cala Santanyí i la Cala Mondragó amb platges verges, verges gràcies a les mobilitzacions que, anys enrera, protagonitzaren els mallorquins. **Mateu Joan i Florit**

L'ESTEL de Mallorca. El diari dels mallorquins. Editor i director: Mateu Joan i Florit. Redactor en cap: Jaume Sastre i Font. Col·laboradors: Mateu Sastre i Joan, Joan Estades de Montcaire i Bisbal, Climent Garau i Salvà, Tomeu Martí i Florit, Miquel López i Crespí, Miquel Julià i Prohens, Joan Quetgles, Jordi Caldentei, Jaume Tallaferro, Bartomeu Mestre, Encarna Parreño. Depòsit Legal: PM-473-80. Impressió: Hora Nova S.A. Publicitat i subscripcions: Camí de les Pedreres, 30. Apartat de Correus 124. 07600 s'Arenal. Telèfons 265005-269941. Fax 753518.

Fins un 25% de descompte amb la presentació d'aquest anunci
ÒPTICA SBERT
 SANT MIQUEL, 83 (Cantonada Avingudes)
 Graduam i adaptam lentilles
 Per la compra d'unes lentilles li regalam un altre parell d'iguals.
 Ulleres de sol i graduades
 Tif.: 72 14 25

Tutsi i hutu (I)

Dimecres 6 d'abril passat era abatut l'avió on el president de Ruanda, Juvenal Babjarimana, i el del Burundi, Cyprian Ntarjamira, tornaven de Tanzània. Tots dos eren hutus. Fou l'inici d'una guerra civil a Ruanda amb l'espantós genocidi que tots coneixem.

Però, per als europeus, acostumats a sentir parlar de matances i veure per la *tele* negrets famolencs, Africa ens és presentada com el continent incivil i invàlid, objectiu perpetu de les recaptacions del Dòmud. Tot un tòpic per tal de presentar-nos els problemes africans tal com són realment, originats en l'egoisme humà i en particular en el racisme i el colonialisme que dividí moltes ètnies africanes arbitràriament en conflictius estats multiètnics on la convivència és difícil i de vegades impossible. D'aquí aquests sagnants genocidis.

A Burundi, Ruanda, Zaire i algun altre estat centre-africà existeixen ètnies anomenades tutsi (en plural ba-tutsi), hutu (ba-hutu), twa (que són els pigmeus), rundi, etc. Són nacions amb personalitat pròpia, com a Europa els catalans, bascos, flamencs, irlandesos, etc, tancats en un mateix estat. Hi ha ètnies més militaristes i dominants (els batutsi) i d'altres més pacífiques i *endarrerides* com els bahutu i els pigmeus. Naturalment, les primeres dominen i intenten dominar les altres amb un racisme sovint de tall nazi. I tots són negres.

Tant a Burundi com a Ruanda els hutus són numèricament superiors, però els tutsis solen posseir el poder polític i militar i desencadenen periòdicament matances racistes contra els hutus.

Racisme tutsi

El president general de Burundi (Protectorat Belga) Pierre Rikmans, o sia, una autoritat colonialista, escrivia: "Els ba-tutsi eren destinats a regnar. La seva sola presència els posa per damunt de les races inferiors que els envolten, amb un prestigi i una superioritat considerables: les seves qualitats i encara els seus defectes els eleven encara més. Són d'una delicadesa extremada, d'una aguda perspiciàcia, jutgen les persones amb una seguretat infal·lible, es troben ben a gust en les intrigues de palau. Altius, distants, amb gran autodomini, no es deixen portar mai per la còlera, defugen tota familiaritat, insensibles a la compassió i amb una consciència que no es veu turmentada pels escrúpols. No té res d'estrany, idò, que els ba-hutu, menys espavilats, més senzills i confiats, s'hagin deixat dominar sense protestar (...), ells tenen tots els trets de la raça bantú".

Tot i els prejudicis colonials, aquesta definició encerta a explicar-nos les diferències tutsi/hutu, que són les diferències típiques entre dominador/dominat. Parlam d'un poble, el tutsi, prou minoritari (entorn del 15% solament) front a un altre amplemament majoritari (el 80%). És palès, doncs, que el problema rau també en els bahutu, qui es deixen dominar.

Sovint, en l'ànima de tot dominador, de tot colonialista, hi ha un perillós psicòpata (orgullosos, freds, calculadors, immisericordes, sense escrúpols, autodisciplinats per al domini), però també tenen unes

virtuts que el poble dominat, massa senzill, confiat i en realitat indolent i covard, havia de conrear per poder fe-se respectar. Igual ens passa als mallorquins i als catalanoparlants de tots els Països Catalans: cal que tinguem autoconsciència, autodomini, un cert distanciament i perspiciàcia. No es tracta pas de deixar la senzillesa ni bandejar la compassió, però sí que cal evitar fèrriamment la degradació moral i fer de pallassos o bufons dels qui ens volen colonitzar. Res de fer d'oncles Tom, de *pilotes* castellanitzants ni de Michael Jacksons. La nostra dignitat nacional cal que comencem per respectar-la nosaltres mateixos en les nostres actituds diàries, sobretot davant els colonitzadors. Res de familiaritats amb els psicòpates i ocupants impertinents. Cap mot sobrer per a ells. Els psicòpates no són necessàriament carn de presó, simplement poden ser colonialistes actius. Dissortadament, en tota societat hi ha una taxa de psicòpates, i la psicopatia és pràcticament irrecuperable. Es tracta d'un trastorn psicològic caracteritzat per la manca total d'escrúpols morals ni ètics, un egoisme desbocat ("l'egoista capaç d'encendre ta casa per calfar-se un cafè") sols motivat per la fama, el prestigi o els diners. Amb aquesta genteta no volem cap tracte, si volen alguna cosa que vinguin ells.

El mite hamita

A cals batusi hi ha un parell de mites o llegendes que expliquen bé el seu concepte mig real mig mistificat i trastornat de superioritat racial o nacional.

El primer mite conta que Imana (déu) un capvespre lliurà tres bols de llet a Gatutsi, Gahutu i Gatwa, que eren tres germans. Deixà que cadascú vetllàs el bol que li pertocava tota la nit, ja que a l'endemà els demanaria comptes. Cansat i famolenc, Gatwa es begué tota la llet. Guanyat per la son, Gahutu (el camperol) tombà el bol i buidà bona part de la llet. Gatutsi (el pastor), el més enèrgic dels tres, suportà son i fam i guardà tota la llet.

La segona rondalla diu que Imana demanà a Garutsi de matar els seus germans i dur-li la carn. Horroritzat, Gatutsi s'hi negà. Aleshores Déu s'adreçà a Gahutu que de principi acceptà, però després es penedí. Però Gatwa (el pigmeu) s'afanyà a executar tal horrible crim que sols la mà d'Imana pogué evitar. Tenint en compte el capteniment de cada u, Imana establí Gatutsi com a amo i senyor dels seus germans, ajudat per Gahutu, mentre que Gatwa quedava d'esclau de tots.

Aquest és el rerafons de la mentalitat dels extremistes tutsi. Tanmateix diu algunes coses interessants: és clar que l'esperit de sacrifici dóna autodomini i poder i és la clau per a la sobirania nacional (rondalla dels bols de llet), cosa que els pobles dominats amb prou feines són capaços d'entendre (i per això van desvertebrats arrossegant-se per terra). I també que la puresa interior d'intencions és una mina d'energies potencials (rondalla segona), cosa que els pobles dominats tampoc no solen comprendre, massa fixats en les coses externes, sensibles, visibles, i menyspreadors de l'autocontrol, l'organització i la religió. **Jaume Tallaferro**

Cosme Aguiló: Un estudiós de la toponímia mallorquina

El trobam a ca seva, una casa antiga, just devora l'església de Santanyí. A la quarantena d'anys, en Cosme estudia Filologia Catalana a la nostra universitat. És investigador de la toponímia catalana i el darrer treball que ha fet ha estat sobre la toponímia de la costa llucmajorera.

— Quants de noms de lloc heu trobat a la costa de Llucmajor? Li preguntam.

— Demanant als pescadors i a la gent de les possessions he trobat 486 noms de lloc: cales, puntes, racons, pesqueres, roques, pedres, torrents, carregadors, davallades, coves, etc. Per aquests accidents geogràfics he trobat 776 noms, ja que hi ha llocs que tenen més d'un nom amb variants ortogràfiques, fonètiques, etc.

— Que heu trobat molts de noms de nova planta substitutoris de la toponímia catalana i pre-catalana?

— N'hi ha un parell. Cala Blava s'hauria de dir Cala Mosques, El Dorado s'hauria de dir Tolleric, Badia Gran s'hauria de dir sa Torre o Pedrafort, Maioris Décima s'hauria de dir Puigderros...

— Que heu estudiat altres costes?

— Ja tenc recollida la toponímia de la costa de Campos, ses Salines Santanyi i Felanitx i faig comptes de continuar mentre hi hagi vida.

— Com veis el futur de la toponímia i de la llengua dels mallorquins?

— Ja m'agradaria poder endevinar el futur per planejar millor el present. Els dubtes m'assalten. Tenc eufòria quan veig el fill corregir i puntualitzar els mots de sa mare. Tenc depressió quan escolt els barbarismes que la mare transmet al fill, barbarismes propis d'una època culturalment miserable.

Planificam les vostres vacances d'hivern

VSS

VIATGES

SALAS

SANTANYÍ

Carrer Majoral, 16. Tlf 65 31 08
Fax 653781. 07650 Santanyí

PRESENTACIÓ DEL LLIBRE DE M. LÓPEZ CRESPI ELS POEMES DE L'HORABAIXA QUÉ FARÀ L'ESCRITOR ANTONI VIDAL FERRANDO

L'acte tindrà lloc divendres,
dia 21 d'octubre a les 19.30 hores
a la Fundació "la Caixa",
Plaça Weyler, 3

Aquest periòdic està realitzat amb equips d'informàtica

Canon

Carrer de Jesús 34 baixos

Tlf.: 20 73 62 (5 línees)

Fax 20 40 29

07003 Ciutat de Mallorca

Conciències nacionals i complicitats sospitoses

Si ens ho miram bé, no trigarem a adonar-nos d'una certa escalada repressiva que les forces policials de l'Estat espanyol duen a terme adesiara contra els sectors més actius del catalanisme independentista. No podem oblidar —de fet no ens donen temps— que hem entrat de ple en la construcció d'un estat policíac modern, gestionat pels respectius partits espanyols al poder. És així que el fet d'estar assistint a una certa recuperació de la consciència nacional entre alguns sectors del poble mallorquí ha motivat una certa alarma en l'administració espanyola. Tanmateix, encara és més trist observar el paper confusionista de què fa gala la premsa diària forastera d'aquest país —i em referesc exactament al nostre—. La seva complicitat amb la màquina "democràtica" espanyola és ben evident. "Màs que liberar a Catalunya, la están condenando", "No saben el mal que que están haciendo a su propia causa", són algunes de les expressions que s'han fet i es fan servir assíduament. I tanmateix prou saben que el que ens fa més mal és la ignorància, el desconeixement, la falsedat, la manipulació...

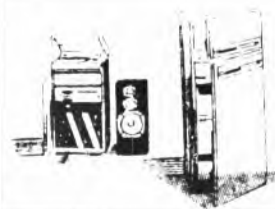
Particularment no som gens partidari de la violència. Les meves positures són més properes a les d'un Gandhi que a les d'un Garibaldi. Cal recordar, però, que les nostres llibertats les vàrem perdre per la força de les armes i que, en el devenir de la història, aquestes mateixes "armes" ens han donat proves suficients de les seves múltiples violències, (la llista no és precisament negligible: genocidis de pobles, de llengües i cultures, sistemàtics i estudiats mètodes de repressió i despersonalització de països ocupats; depredacions i espoliacions constants dels patrimonis d'altri, etc).

I a damunt encara resulta que som nosaltres els intransigents, els absurds, els insolidaris. Tot plegat una tràgica comèdia surrealista. **Andreu Salom i Mir**

Miquel López Crespí, premi «Miquel Martí i Pol» 1994 de poesia

L'escriptor de sa Pobla i col.laborador de L'ESTEL, Miquel López Crespí, acaba de guanyar el prestigiós premi de poesia "Miquel Martí i Pol" 1994 a Barcelona. La nova obra de López Crespí porta el títol de **Planures de sorra** i és un recull de més de quaranta poemes que serà editat properament al Principat. L'autor de sa Pobla, que també ha guanyat els premis de narrativa "Joan Fuster", "Ciutat de Palma", "Joanot Martorell", "Pompeu Fabra", "Ciutat de València", entre molts d'altres, havia editat recentment a l'Editorial Moll *El cicle dels insectes*; a El Tall el llibre més polèmic i més venut dels darrers anys *L'Antifranquisme a Mallorca 1950. 1970*; i a Girona *Crònica de la pesta*, un magnífic recull de narracions.

Herboristeria - dietètica
TOT NATURA
Estanques, 53
Tl. 65 66 20
Colònia Sant Jordi

Elèctriques
MANRESA S.A.
Instal·lacions i montages elèctrics,
exposició d'apliques i làmpades,
distribuidor oficial AEG,
Telefunquen, Zanussi, Thomson,
Sanio, Corberó
C/ Ariel, 5. Tlf 65 78 59. Cala d'Or

Els poemes de l'horabaixa de M. López Crespí, guardonat i editat a Andorra

A les acaballes de 1993 un prestigiós jurat atorgava a M. López Crespí el premi "Grandalla" de poesia del Principat d'Andorra. Era la tercera vegada que l'autor de sa Pobla obtenia el guardó. Anteriorment havia estat guardonat l'any 1983 per la seva obra *Tragí d'electricitat contrària* i el 1990 amb una antologia que mostrava al lector un resum de més de quinze anys d'obscur i continuat treball poètic. Després arribaren més llibres de poesia (*Caminals d'arena*, *Foc i Fum*, *Tatuatges*, *Mestral*, *Capvespre*, *El cicle dels insectes* publicat ara farà un any per Editorial Moll) i encara més premis (el "Marià Manent", el "Salvador Espriu", el "Vila de Martorell", el "Pompeu Fabra" a Perpinyà i l'Alguer, el "Ventura Gassol", el "Miquel Martí i Pol" a Tarragona... el llistat podria allargar-se fins a l'infinit).

Els poemes de l'horabaixa, editat a Andorra, ens situa novament davant la feina incansable d'aquest poeta que ha fet de la rebel·lió cultural i política una esmolada eina d'intervenció dins la nostra somorta societat. Valerià Pujol ho havia escrit fa uns anys. No cal dir que nosaltres compartim les seves paraules. Els textos d'en Miquel López Crespí em produï d'entrada un fort impacte, la sensació que allí la vida batejava gairebé amb esclat taquicàrdic, resultat d'aquesta experiència necessària de la qual parlava Rilke. En els poemes de M. López Crespí hi ha el record, la memòria, el gaudi, l'odi, la melangia, la invectiva literària. En definitiva l'autor formalitza la seva experiència dins l'estètica de la "implicació", lluny del joc i de la pura facècia. Per això en llegir els poemes de l'autor que ens ocupa tenia gairebé la sensació d'estar fent un exercici físic, d'endinsar-me com un talp pel continuum del text, d'estar fonyint fang, fent-me meva (fent-me sang) la matèria poètica que em llençaven al rostre incivilitzament. I calia respirar a voltes de presa, a voltes pausadament seguint el ritme d'una escriptura impuntuada, de lectura plural. D'aquí ja en podem extreure la hipòtesi que M. López Crespí no és cap esteta i que pel contrari és un poeta que s'allunya estarrufant el pèl dels "afeites" dels quals parlava Machado. I aquesta hipòtesi es confirma quan sabem que López Crespí ha estat durant molts d'anys un home de brega, un aferrissat lluitador en els bancals de l'esquerra comunista. Tant és així que la tasca militant el portà a abandonar temporalment la tasca creativa des de l'any 1975 fins el 1980 precisament en un moment que el seu nom començava a sonar en el món de la literatura catalana. Aquesta circumstància potser l'abocà a una certa marginalitat en el context de la cultura catalana, malgrat ser molt conegut a Mallorca. Però la represa s'endevina forta, enriquit de tota l'experiència personal assumida i que ara es transmuta en creació. López Crespí, antiesteta, antimodernista, escèptic també davant certa escriptura provocadora, s'insereix de totes maneres en un cert corrent de ruptura de la cultura mallorquina i la reivindica des del seu primer llibre de poemes (*Foc i Fum*). Perquè cal recordar que *Foch y Fum* és el nom del setmanari satíric mallorquí que publicà entre 1918 i 1936 Jordi Martí Rosselló, conegut per "es mascle ros", setmanari popular, antiintel·lectualista, antiesteticista i allunyat de l'escola mallorquina. Ètica i estètica s'impliquen per tant en la poesia de Miquel López Crespí des d'una perspectiva existencial, perquè l'autor rebutja l'art, l'estètica, el pur cultiu de la forma, però rebutja també falsos i depassats realismes, preteses interpretacions mecanicistes d'una escriptura "revolucionària". A *Foc i Fum* ja ens sorprenia amb freqüents declaracions de principis poètic i per on hi

planen les figures de Maiakovski, Brecht, Whitman, Neruda o Ievtuxenko.

En tots els llibres de M. López Crespí, en la majoria dels seus poemes veiem contrapuntejar diversos nuclis temàtics: visió de la realitat mallorquina, visió de l'existència de l'home, visió de l'amor, referències i relacions poètiques (Rosselló-Pòrcel, Martí i Pol, Gabriel Ferrater, Alomar...), concepcions estètiques. Així, ja d'entrada, en el primer poema se'ns parla de l'art i de la vida. L'art ha de ser vida - ens diu - o no serà. No ho entenguem però des d'una perspectiva naturalista. Ens parla de "desfer aquesta barrera absurda / entre "creadors" i "no-creadors" / "domini tècnic" "obra ben feta". No és estrany doncs que en altres poemes parli de l'equivalència poesia/veritat, poesia/autobiografia i que blasmi "els jardins italianitzants / amb brolladors i estàtues i pèrgoles / d'alambinada morfologia modernista" o el "modernisme" d'alguns dels seus contemporanis amb dures invectives literàries com és el cas de "Carta personal". En aquest context també rebutja la tradició de l'escola mallorquina, del ruralisme, i "deslliurat de totes les seves referències" opta per l'estètica del vers efímer. És lògic doncs que en el santuari personal del poeta apareguin els noms de Rosselló-Pòrcel i de Gabriel Alomar, representants en la cadena cultural de la modernitat, no pas del modernisme. Per això M. López Crespí, ex-militant, home d'esquerres escriu des d'una postura d'identificació una epístola a Rosselló-Pòrcel, marginat en el propi context de la cultura illenca. Cal citar també les referències a Martí i Pol i a Gabriel Ferrater, representants de posicions radicals davant la vida, on s'hi barregen el record i la rebel·lia. En el cas de Martí i Pol el poeta és vist d'alguna manera com el resistent, el qui assumeix la pròpia història i es converteix així en una mena d'alter ego, en un pretext literari per al poeta de sa Pobla.

Per M. López Crespí la vida és un valor fonamental, entre altres coses fonamentadora de l'escriptura i per això també reivindica explícitament un altre precedent literari, Verlaine, poeta pànic que deia Dario, rebel maleït. No és contradictori doncs reivindicar Verlaine i negar les execrències modernistes. També hi ha una referència explícita a l'estètica brechtiana en el poema "No hi cal ara mateix cap oripell pagesívol" (*Foc i Fum*), la defensa d'una estètica expressionista que lliga perfectament amb els seus atacs al modernisme, a l'escola mallorquina i a alguns dels seus contemporanis.

En tots els llibres de poemes de M. López Crespí hi podrem trobar sempre: primavera, és a dir futur; nit, és a dir record de passats feixucs; clam, queixa, rebel·lia i també referències a l'amor i alguns moments de melangia. **V.P.**

Decàleg de la no violència; el Gandisme com a solució

"Milans del Bosch viu a un xalet, mentre nosaltres estam dins cel·les." (Fermín Palomo, objector que ha estat tancat a la presó militar d'Alcalà.)

"L'ètica i la política no han anat mai plegades." (Victòria Camps, autora del llibre *Virtudes públicas*.)

1. La pau no és tant l'absència de guerres, sinó d'injustícies i opressions entre països i col·lectius humans: "El fruit de la justícia serà la Pau" deien Isaïes i Gandhi.

2. Els exèrcits que exalten el militarisme i refusen un vertader control social democràtic són eines de repressió i terror ben previsibles, a fi de mantenir el poder en mans de certs països, oligarquies, races, etc, en contra dels drets d'uns altres països, classes, etc, que es troben així amenaçats, desprotegits i sotmesos a xantatge.

L'ús de l'exèrcit contra el dret democràtic a l'autodeterminació (reconegut per l'ONU i en moltes Constitucions, però no per la Constitució espanyola) n'és un exemple.

3. El mite de la defensa i la seguretat i el de la pau per la dissuasió amaga la dura realitat de mil guerres. En el cas espanyol podem dir que cada dotze o quinze anys tenim alguna guerra o guerreta. Si no, repassem el darrer segle: Cuba i Filipines, Rif, guerra civil, División Azul, Marroc, i Sidi Ifni, Golf Pèrsic...

Això sense parlar de les sagnants repressions pertot. Rif, la Dictadura, la guerra civil, el franquisme i el post-franquisme...

Els actuals exèrcits poden exterminar la humanitat deu voltes consecutives.

4. L'exèrcit professional és potser una alternativa pitjor: és més car i significa donar les armes no a ciutadans normals sinó a mercenaris professionalitzats entre els quals hi haurà més psicòpates i feixistes que no entre la gent corrent.

Hi ha estats que, com Islàndia, no tenen exèrcit, i també hi ha formes de defensa civil no violenta com les de Gandhi i Martin Luther King. Però els estats amaguen aquestes solucions perquè ensenyen a la població a ésser sobirana i lliure dels trusts de l'armamentisme, el militarisme, les oligarquies i l'alt poder destructiu de multinacionals, altes finances, etc.

5. El servei militar, a través de la lleva obligatòria o conscripció, és un impost en espècie que omple els exèrcits de carn de canó. Aquests joves són oprimits (negació de drets elementals, arbitrarietats, degradació moral, maltractes, tendència a l'alcoholisme i drogues, etc) sense rebre cap alternativa o aprenentatge moral o pràctic de debò. Se'ls ensenya una activitat intrínsecament incivil i bestial: la violència i el crim. El parasitisme social. El "servei" militar és un segrest legalitzat.

La incorporació de la dona a les FAS és un fals avanç social que sols pretén ampliar la legitimitat social del militarisme, i no la superació de la discriminació sexista.

7. L'actual regulació i restriccions a l'objecció de consciència busca integrar la dissidència dins el sistema de lleva obligatòria per tal de mantenir el "servei" militar.

Però és previsible que, tot i la repressió general i selectiva, no els serà gens fàcil de controlar el moviment, que posa en perill el disseny del règim general heretat d'una dictadura militar (franquisme) reconvertida, però no transformada a fons.

8. La Prestació Social Substitutòria (PPS) és un

càstig imposat als qui es neguen a col·laborar amb el servei militar, i ocupa llocs de treball que no són pagats. Dóna una imatge de solució a necessitats socials, però deixa al seu lloc actual les enormes despeses que provoquen l'Exèrcit i el seu armament en detriment de l'economia productiva, els aturats i la qualitat en les necessitats socials.

De reconvertir-se radicalment les despeses militars, les necessitats socials que diuen cobrir amb el PSS, foren llocs de treball fixos.

9. La insubmissió és la desobediència civil de Gandhi o King aplicada a una lluita corporativa i sectorial contra la lleva obligatòria i quintes, a través d'un enfrontament no violent directe a la conscripció.

No és insolidària, malgrat la propaganda oficial que vol fer-nos-la-hi passar, però cal fer-la més autoconscient i donar, ara que el règim post-franquista vol atacar els drets civils amb noves lleis repressives

(inhabilitació dels insubmissos per a ésser funcionaris) un pas endavant.

10. Si la nostra estratègia és la no violència i la defensa civil no violenta, cal doncs definir la nostra tàctica per al present.

La nostra proposta és:

A. Proposar, per trencar la divisió prestacionistes/insubmissos, la PSS no estatal, autogestionada. Això vol dir: anar a cobrir necessitats socials per estendre la consciència radical no violenta a tota la societat, desfer la falsa imatge d'"insolidaritat", i trencar la consciència massa corporativa i limitada de la majoria d'objectors. Treim, doncs, la gestió propagandística de "la solidaritat" de mans del règim post-franquista.

B. Proposar a tots els moviments "rupturistes" de l'Estat centralista, oligàrquic i post-franquista, una via creativa i no violenta de democràcia civil, especialment a moviments nacionalistes, eco-pacifistes, sindicals, ciutadans, juvenils, etc, per prevenir la visible corrupció, decadència i perill de feixisme i enfrontament civil de l'actual i atrotinat model d'Estat. **Comissió d'Objecció i no Violència de la Colla Ecologista DECS**

El futur: independència

Un poble sense futur és un poble mort. Carles M. Espinalt ho tenia ben apamat i amb l'estudi de la seva ciència, la Psicoestètica, t'ho demostrava a cada pas. No és el que som, sinó el que volem ésser a la vida, allò que t'esperona i et dóna alicients per tirar endavant. Un constant modelar-se a si mateix en funcions d'uns objectius concrets. Mirar enrera només és útil si analitzem els errors comesos per evitar tornar-los a repetir novament. Ho fem? Així, no és estrany que quan estudies algun fet històric, tens la sensació que per anys que hagin transcorregut, no ens hem mogut del mateix lloc. Ans al contrari, àdhuc hem anat enrera. El fet és ben simple: si no et proposes ésser el millor metge del món, és gairebé segur que acabaràs essent un doctor de barriada, car l'esforç per aconseguir-ho va en relació directa a l'alçada de l'objectiu que ens hem marcat. A metes més elevades, més dedicació, més tenacitat, més voluntat, més preparació. D'aquí, que ningú s'ha d'estranyar que la política a casa nostra hagi esdevingut una política domèstica. Un treure la pols sense moure els objectes que fan nosa. Els nostres polítics sembla que hagin nascut cansats.

Lluitar? Si el que cal és mantenir la convivència. No ens barallarem, ara, per si posem aquella gerra més cap aquí o més cap allà. Exigir? No ens posarem pas a cridar. El soroll només el poden fer les motos i les discoteques, car ara ja ni les indústries ho fan, perquè malauradament no ens en queden. Protestar? Cal fer-ho amb molta xerinola, donant saltets, banyant-se a les fonts, llençant ous o tomàquets, o tirant-se per terra, no fos cas que els tons airats o un excel·lent discurs posin en evidència que som en una situació dramàtica. Independència? És massa feixuc el camí a recórrer. A més, sempre hem perdut. No val la pena fer tant d'esforç per no aconseguir res. Però, si ja ens hem quedat sense res!!!

No importa, conservem la vida. Quina? La meua. Ai las!!! Si no és vostra. O no recordeu que, Jordi Pujol, l'altra dia, la va posar a disposició d'Espanya quan digué: "els espanyols no catalans, s'han de plantejar que han de fer amb Catalunya". Per tant, els catalans, que segons, ells, també som espanyols, no tenim ni veu ni vot. Em vol explicar algú per què votem? Quin sentit té tot plegat, si els nostres vots, estan a disposició del que desitgin els espanyols de Castella?

Com deia abans, tenim uns polítics cansats que només és dediquen a treure la pols, per això convé retirar-los de la vida activa i buscar-los feina de majordoms a casa dels Boyer, dels Rubio o dels Borbó. I, no dic Roldan, perquè no li sabem el domicili. Definitivament, els nostres mini-dirigents, són uns esclaus. Uns esclaus, que han oblidat que al nostre país s'ha vessat molta sang per aconseguir la nostra Independència, però, ara, el nostre mini-govern només fa campanyes perquè donem la sang als hospitals. És més còmode. Això sí, la que ens resta, ens la xuclen les "estructures" i "cojuntures" de l'atrotinat *imperio español*. Amb tot, que hi ha de més reposat que convocar un plebiscit on se'ns preguntí aquella frase que, Carles M. Espinalt, concretà en aquests termes: "Voleu una Catalunya independent i vinculada a Europa bo i separant-se d'un Estat intermediari que duplica els impostos dels ciutadans i dificulta la nostra peculiar vida política?". I on només haurem de fer el petit esforç de posar una papereta a les urnes i saber quin futur volem els catalans per Catalunya? Que quedaran, els nostres mini-dirigents, esgotats si fan aquesta consulta? Doncs, que deixin els Parlaments i cerquin un balneari.

Els joves, tenim dret a un futur digne i ens neguem a ésser els majordoms de ningú. De què ens servirà tenir tants llicenciats en Economia, Psicologia, Medicina, Pedagogia, Història, Matemàtiques, Dret, Filologia, etc, etc, si la nostra meta a la vida ens la redueixen a ésser uns esclaus de l'*imperio*? Per això, el nostre futur només passa perquè tots plegats, units en el Front pel plebiscit per la independència de Catalunya, exigim als nostres Parlaments la convocatòria immediata d'un plebiscit. Només aquesta consulta és la qui pot donar, realment, valor als nostres vots. **Encarna Parreño, deixeble del professor Carles M. Espinalt en Psicoestètica directiva.**

Imatge d'Or
Servei de fotografia.

Obert tot l'any.

Avinguda Bulevard, 15

Telèfon i fax: 65 77 58. Cala d'Or - Mallorca

RESTAURANT
LA MARINA
* Pesca pròpia * Cuina mallorquina *
C/. Verge del Carme, 64. 07660 Cala
Figuera - Santanyí. Tlf 64 50 52

TENNIS
SON RIGO

Tennis
Futbol-sala
Håndbol
Petanca
Cir. Footing

Squash
Volei
Mini golf
Tennis Taula
Gimnàs

Final Avda. Son Rigo - Tel. 74 33 66
Sometimes - Palma de Mallorca

No podran deturar la passió catalana per la llibertat

Maquinària propagandística de l'independentisme irlandès (IV)

Una part vital del programa del Sinn Féin de 1919 a 1921 fou la màquina propagandística. L'any 1919 es creà un Departament Governamental de Propaganda, el qual era a càrrec d'en Robert Brennan. Més tard entra en funcions en Desmond Fitzgerald, amb Piaras Beaslai, un periodista dublinès, com a enllaç amb la direcció dels Voluntaris del GHQ. El departament editava setmanalment una revista, l'*Irish Bulletin*. Més de 2.000 còpies eixien diàriament adreçades a la premsa britànica, irlandesa i d'altres països, a caps d'estat i dirigents polítics d'Anglaterra i als caps d'esglésies d'arreu del món. La distribució de la revista era ja per ella mateixa tota una gesta, puix que era il·legal. Les còpies havien d'esser enviades en petits farcells per distintes bústies de correus de tota la ciutat.

El text del "*Bulletin*" gaudia d'una molt alta qualitat i el material era triat per atreure l'atenció editorial dels periòdics on l'enviaven. El primer ministre de Propaganda, Desmond Fitzgerald, havia viscut a França durant cert temps, abans de prendre part a la revolta del 1916. S'ha havia fet amic d'Ezra Pound i de Paul Eluard i era un dels fundadors del Moviment Superrealista.

Erskine Childers, qui treballà per a Fitzgerald i qui més tard el succeí com a ministre de Propaganda, era un tria admirable: era l'autor d'un *best seller* i havia estat corresponsal de guerra de *The Times*. Com que havia estat a escoles i universitats d'Anglaterra, en Childers es trobava en condicions de reconèixer el sentit anglès del "saber fer". Aquesta coneixença el féu particularment valuós com a propagandista. El propòsit que animava els seus escrits era el de connectar amb l'anglès normal del carrer i fer-li conèixer quants excessos es cometien, en el seu nom, a Irlanda, per part del Govern central. Nosaltres també hauríem de crear eines per adreçar-nos als espanyols ben intencionats.

El salvatgisme colonial, aliat de la independència

Tot al llarg de les comarques rurals ha havia bosses de realisme anglès, petita aristocràcia o oficials de l'Exèrcit i la Marina Colonial ja jubilats. L'atmosfera d'aquestes "ciutats Garrison" era agressivament britànica. Les escoles estatals on els infants majors de 14 anys eren educats havien estat dissenyades per mantenir l'alumne ignorant de la història i la cultura irlandesa i, per tal que no aprenguessin la llengua gaèlica, l'única poesia que hi aprenien era la de poetes anglesos: Keats, Tennyson, Wordsworth. Les batalles a memoritzar eren Trafalgar, Agincourt, Waterloo. I els reis i reines que calia recordar eren en exclusiva els anglesos.

Cal comprendre la mentalitat agressiva dels unionistes pro-britànics a Irlanda. Era gent que s'havia tancat i isolat, en el recel i el menyspreu a la terra on sojornaven. Igual que a ca nostra també hi ha sectors d'emigrants determinats (especialment els d'un cert estatus) i gent ignorant, integrista o intolerant. A la resta de l'Estat tenim que els *mass media* han actuat com aquestes "ciutats Garrison", tot deformant o deixant d'informar sobre la realitat catalana, la nostra opressió i necessitats, talment que molts d'espanyols acaben pensant que parlem català per fote i que som uns folclòrics fanatitzats. Aquesta massa ignorant convé a l'opressió colonial (o ella creu que li convé) per mantenir l'acolloniment general dels colonitzats, mantenir-los com a Tio Toms i indis a la reserva. En un moment, la poden amollar com qui amolla els gossos, per mossegar-nos, i això s'esdevingué a Irlanda. El general Sir Hubert Gough, comandant a l'Exèrcit

de França, va escriure: "La llei i l'ordre a Irlanda ha deixat pas a l'anarquia sagnant i brutal, en la qual els agents armats de la Corona violen qualsevol llei en una línia de salvatgisme absurd, venjatiu i insolent. Anglaterra ha esvanit, més enllà dels propis criteris i àdhuc dels de qualsevol nació del món, sense exceptuar-n'hi ni la turca ni la zulú, un capteniment detestable que mai no havia estat vist al llarg de la seva història".

Arran d'aquesta repressió salvatge, tothom a Irlanda es gira a guaitar vers el Sinn Féin, el partit independentista, no pas perquè hi creguin, sinó per esser l'única autoritat als comtats; i s'adonen que, si llurs vides i propietats han d'esser assegurades, cal actuar amb el Sinn Féin. Llur parer general és: Com defugir d'aplegar-nos al Sinn Féin quan tot ho fan tan bé? Sols amb treball seriós, mantingut i competent, els catalans podem reeixir.

L'IRA emprengué una resposta violenta però molt selectiva a la repressió milita i policials britànica, tot començant per assassinar policies i soldats anglesos. Però ara ja no era un grup minoritari, sinó l'Exèrcit d'un Govern elegit a les urnes per sufragi universal. Un cap independentista, amb una total, civil i deliberada calma, va respondre així a les acusacions de crim i terrorisme: "No es tracta pas d'assassinats ni poden esser descrits talment. Hem declarat la República (Irlandesa), és cert que el Govern britànic refusa de reconèixer la nostra declaració de guerra i defuig de declarar-nos-la a nosaltres; som capacitats per prendre presoners o matar qualsevol soldat, policia i civil que creguem que s'han compromès activament en contra nostra".

Colze a colze amb el funcionament dels Tribunals del Sinn Féin, el préstec del "Deil" estava essent reflojat per Michael Collins. Molta de gent havia refusat de pagar impostos sobre la renda, o els interessos, i en lloc d'això enviaven les quantitats compromeses al Sin Féin. A causa d'aquesta general desobediència civil contra l'administració colonial (en la modalitat d'objecció fiscal a l'Imperi Britànic), lentament la fàbrica colonial britànica estava desballestant-se i anava sorgint un nou poder alternatiu: la República d'Eire. La fórmula d'Artur Griffith havia estat dissenyada per trencar la unió amb la Gran Bretanya. Però els principis que establia havien d'esser usats en distintes parts del món en un futur sota el nom de "desobediència civil" o d'altres, i el cas de Gandhi havia d'esser conegut universalment.

És aquesta la principal tàctica que haurem d'usar els catalans, per diversos motius. Car, quan la crisi s'aguditzí i l'anticatalanisme s'agreugi (per exemple, en un hipotètic futur govern de PP a Madrid), el nostre estúpid panxacontentisme de gallines satisfetes haurà d'esser durament criticat i autorevisat. Ens hi veurem abocats, probablement. Les nostres virtuts cíviques i solidàries hauran d'espavilar. Som en greu inferioritat militar respecte al colonialisme espanyol, que pot permetre's *razzies* i tortures generalitzades com les de fa dos anys (per aturar el "Freedom for Catalonia"). El nostre tarannà no és militar i tenim pocs militars catalans (i menys encara de catalanistes), però molts d'objectors i insubmissos. La nostra economia productiva no vol sacsejades violentes i les nostres capes dominants o dirigents volen la pau, i això els hem de dar. Som a Europa i això pot facilitar la pau, una segona transició política cap al federalisme o la independència, com a Bèlgica o a Txèquia/Eslovàquia. Ricard Colom (continuarà)

Versió catalana de la casa en flames

"No fa gaire vaig veure una casa que es cremava. El seu trespol treia flamarades pertot. En atansar-m'hi em vaig adonar que encara hi havia gent a dins. Aní a la porta i els cridí que el sostre treia flames, i els doní presses. perquè se'n sortissin a corre-cuita. Però aquella gent no semblava tenir presses. L'un em preguntà, mentre el foc li socarrimava les celles, l'oratge que estava fent a fora, que si plovia, si bufava el vent, si hi havia un altra casa i més coses semblants. Sense respondre'ls, torní a eixir-ne. Aquesta gent, pensí, ha de socarrar-se abans que acabi de fer preguntes. De debò, amics, a qui, a qui el sòl no li cremi els peus fins el punt de desitjar gustosament de canviar de lloc, no tenc res a dir-li". Però també nosaltres, que ja no conream l'art de la paciència, ans més aviat el de la impaciència; nosaltres, que amb consells tan terrenals empenyem l'home a deslliurar-se de les seves tortures; nosaltres pensam, així mateix, que els qui, tot i veure acostar-se'ns els botxins nazis de l'espanyolisme, encara segueixen preguntant-se foteses i què serà de llurs guardioles i de llurs pantalons endiamejats després de compometre's de ferm amb la llibertat catalana, a aqueixos, què els podríem dir? (Pres d'en Bertold Brecht, *Històries del Calendari*, 1939.)

Psalm 140

(Contra ABC, Las Provincias i el periodisme feixista en general)

Deslliura'm, oh Déu, del dolent; guarda'm del violents que maquinen maleses dins el seu cor, cada dia inventen enfrontaments. Van afinar llur llengua com la serp; verí d'escurçó porten sota els morros. Guarda'm, oh Jahvè, de mans de l'immisericorde; deslliura'm d'injuriosos que han pensat de trastornar mes passes. M'han amagat llaçada i cordes els superbs; han parat xarxa a la vora del camí; m'han estès parany. He dit a Jahvè: "Déu meu, Tu ets; escolta, oh Senyor, la veu dels meus precis. Jahvè Senyor, potent salvador meu, Tu vas posar el meu cap a recer en la diada de la batalla. No concedesquis, oh Jahvè, al dolent els seus desigs; no facis que la seva idea vagi endavant, per tal que no s'enorgullesqui. I quant els qui per tot m'envolten, la maldat de llurs propis llavis els cobrirà llur cap. Brases els cauran damunt; seran llençats al foc, dins profunds abismes d'on no sortiran. L'home xerraire no romandrà pas ferm en la terra; el mal caçarà l'injust fins a tombar-lo. Jo sé que Déu prendrà a càrrec seu la causa de l'affligit, i el dret dels necessitats. Ben cert, els justs lloaran el nom teu; els rectes sojornaran en la teva presència.

Què diu (i què no diu) en Luis Cerdó (II)

L'ESTÀNDARD CASTELLÀ O ESPANYOL (Continuació)

No em creis, Sr. Cerdó, que l'espanyol formal tot i que no la rebutja, limita -com el català- l'aportació dialectal? Idò ara -no em queda més remei- hauré de fregar-vos pels morros un parell de coses que diu l'*Enciclopedia Universal Ilustrada ESPASA-CALPE* en l'apartat referit a la lingüística dins el mot *España*: "(...) la persona *vosotros* del verbo se perdió (als països hispanoamericans), quedando substituïda por *ustedes*, lo mismo que en Andalucía; un padre dice á sus hijos: *vengan ustedes*, y a unos perros se les ahuyenta diciéndoles: *¡váyanse!* (Ara que em demostrí en Cerdó que a les escoles d'Hispanoamèrica i d'Andalusia no s'hi usi la forma *vosotros* i que la hi considerin una *espanyolada*, una *parida*, un *esvort sense cap ni peus*. Ben igual com la forma *tú*.) Además, el pronombre *tú* es desusado en el habla familiar, reemplazándose por *vos*, unido á formas verbales arcaicas de la segunda persona del plural: *si vos queréis (si tú quieres)*, ¿*tenís vos?* (¿*tienes tú?*), *á menos que vos querás*, ¿*vos acordás?* ó ¿*vos acordáis?*, *vos sos hombre (tú eres hombre)*. (...) A un niño o a un animal se le habla de igual modo: *¡Vení acá, niño!* ¿*por qué llorás?* ¿*no querés?* ¿*Cucaracha vení, cucaracha comelol!* Lo mismo cuando el pronombre lleva preposición: *no quiero ir con vos*; pero, á pesar de esto, cuando el pronombre es enclítico no se usa *os* sino *te* (...) : *a vos te doy esta carta*, ¿*me perdonás si te mato?*, *sentáte*, mezcla de *sentaos* y *siéntate*, *movéte*, ¿*por dónde te habís metido?* (...)

(Llegiu quina una, Sr. Cerdó:) La instrucció gramatical irà (subretx jo:) desterrando el vos lentamente en las clases educadas; ya lo ha conseguido en algunos de los países de más cultura: en Chile, donde Bello censuraba el *vos* como de uso general en el primer tercio del siglo XIX, hoy se halla casi relegado al pueblo, usando corrientemente las personas cultas el *tú*. (Que us ha agradat, aquest perboc, Sr. Cerdó? Idò no diguèssiu sempre seguit -per exemple dia 13-1-94 damunt EL DIA DEL MUNDO- que *Es locutors sudamericans parlen amb sa seva fonètica, amb es seu lèxic, amb sa seva sintaxi* -alerta a tornar llenegar; vos heu feta cap genollera?- *i no fan cap esforç per acostar-se an es castellà de Valladolid o de Madrid*).

Con el arcaísmo se confunde á menudo el dialectalismo ó vulgarismo, pues en el habla popular se conservan frecuentemente (torn subretxar jo) voces y variantes fonéticas desechadas por la lengua literaria. (Que la trobau bona, a aquesta altra?). Cuando se colonizó el Nuevo Mundo, ya en la lengua literaria estaban ó quedaban anticuadas formas como *duce* (*dulce*), *herver*, *gomitar*, *tiseras*, *recebimos*, *pacencia*, *tenés* (*tenéis*), *presumás*, etc., que se propagaron a América en calidad de vulgarismos. (No ho tornaré dir: el subretxat sempre és fet meu). (...) Debe señalarse un rudo vulgarismo de construcción muy generalizado en América, aún entre personas cultas, y es el poner en plural el verbo impersonal, concertando con su acusativo: *"hacen ocho años estoy sirviendo á V. M."*, (...)

(...) el gran filólogo colombiano R. J. Cuervo: "Yo, por mi parte, declaro que aunque juzgo inevitable la disgregación el castellano en época todavía distante, procuraré siempre escribir conforme al tipo existente aún de la lengua literaria, aunque de él ocasionalmente se aparten los españoles ó los americanos".

DUALITAT DE CRITERIS

Au, en Cerdó que va tan barret alt amb la curolla que la nostra llengua tengui el model estàndard prou ample perquè vinguem a tenir-ne un de diferent per cada regió política o per cada dialecte, ara veurem si també es posarà mal a pler fins que n'hi haurà un de diferent per cada dialecte de la seva llengua materna. O si posarà a parir els polítics *castellanots venuts* fins

□ Francesc de Borja Moll

En Francesc de B. Moll, que diu que totes les llengües literàries es fonamenten en un dialecte central. També diu que el predomini del català central és parcial, no total.

que impulsaran un diccionari especial i una gramàtica diferent a posta per cada autonomia de llengua espanyola on hi hagi modalitats lingüístiques diferents

del castellà central: com Aragó, Lleó, Extremadura o Andalusia. Altre tant hauriem d'esperar que desitjés en Cerdó per als països de Sudamèrica. Digau-me coses, Sr. Cerdó. Encara ens hem de creure que els dialectes hispànics entren tot dret i per la porta gran a l'espanyol estàndard, com ens voleu donar a entendre?

Responeu, vénga vénga! Perquè me'n record que un pic diguéreu "si faig una gramàtica mallorquina, que és ben necessari...". No cit el dia ni el diari on ho escriguéreu perquè no tenc el retall avinent. Però ara veurem si també parlareu de fer cap "gramàtica sudamericana, que és ben necessari". Veig que vós seguïu uns criteris no ja diferents, sinó contraris a l'hora de ficar-vos amb la nostra llengua o de posar-vos a bravejar la vostra. És ben trist. Això no ho fan, els a'lots bons a'lots.

CATALÀ CENTRAL I REGISTRE FORMAL

En Cerdó es creu haver descoberta Amèrica en reparar que el català central fa de base del registre formal -o literari, o estàndard-. (Ell ho pinta així deçà: "Fent s'ofici d'emblanquinador, (N'Antoni Mas) vol fer passar per "registre formal" allò que no és més que catalanisme o barcelonisme flagrant"). Molt bé: ara el convidaré a tastar els mots que el desembre del 1968 va publicar damunt el Butlletí del Club Excursionista de Gràcia una veu més autoritzada que la meua i que adesiara (com Mossèn Alcover), és víctima de manipulacions: Mestre Francesc de Borja Moll, que va dir -i em sap greu per vós, Sr. Cerdó-:

"Després de tres segles de decadència, la nostra llengua es trobava, com a instrument literari, en un estat deplorable, quan la febre romàntica despertà els esperits en inquietuds de retorn a les glòries medievals. S'alçà una legió de poetes, es restauraren els Jocs Florals, començaren a sorgir dramaturgs, aparegueren periòdics en català, i tot plegat va constituir l'albada de la Renaixença que havia de salvar la nostra llengua del perill de mort en què es trobava.

Però aquells escriptors, mancats d'orientació lingüística, lluitaven amb dificultats enormes per a trobar les formes correctes d'expressió, i, obrant cadascú segons el propi criteri, sovint en pugna amb el

dels altres, no arribaven a obtenir una fórmula plausible de llenguatge literari (...). Era urgent una organització que estructurés la llengua literària i la netegés d'impureses i de la caòtica confusió que imperava. (...) es fundà la secció filològica de l'Institut d'Estudis Catalans amb l'encàrrec de fer el diccionari i la gramàtica. (...) l'any 1913 es van promulgar les Normes Ortogràfiques, obra principalment de Pompeu Fabra, i més tard es publicaren la Gramàtica i el Diccionari del mateix autor, que, acceptats per quasi tothom, van consolidar l'estructuració de la llengua literària moderna. (...)

Les llengües literàries se solen formar pel predomini d'un dialecte. (Que ho senti, Sr. Cerdó?). No cal, però, que aquest predomini sigui absolut ni anulador de les altres variants dialectals del mateix idioma: totes hi poden cooperar. (Llavors, mestre Cerdó, quan li ho vaig dir jo, em va respondre, damunt *El Día del Mundo* de dia 13-1-94, que "Allò que no té sentit és un idioma postís, fet de retalls d'aquí i d'allà -sobretot d'allà-". Naturalment, això ho deia en referir-se al català, ben prou alerta va anar ell a dir-ho de l'espanyol! En tocar l'espanyol, tot va com una seda. Per molt que l'estàndard sigui objectivament una cosa tan natural o tan postissa quan es tracta d'una llengua com quan es tracta d'una altra. Ara, en tocar el català, tot li ho fan malament, sempre cerca ossos en el lleu, sempre troba bony o forat. No res, continuem amb Mestre Moll:). Cada dialecte té les seves bones qualitats, que cal aprofitar per a enriquir la llengua general; i cada un té també els seus defectes, els excessos de diferenciació, (que ho veis, amic Cerdó?) que cal sacrificar davant les formes tradicionals que representen el punt de convergència de totes les varietats. (Ja us sent, amic Cerdó, ja sé que el barceloní no té gaire tradició. Però posau-vos tranquil, que no hem acabat. Llegiu:)

Posat en presència de les modalitats dialectals del català, Pompeu Fabra es va plantejar la qüestió de quin dialecte convenia prendre per base de la reglamentació gramatical. Era un problema difícil. Si es partia de principis classicistes i es volia entronitzar el dialecte que conservés més semblances amb el català clàssic dels grans segles medievals, calia donar la preferència a la modalitat mallorquina. El mallorquí, per la seva condició insular, havia mantingut una sèrie de fenòmens lingüístics que havien desaparegut del català continental. (...)

(...) els catalans i valencians eren i són el noranta per cent dels parlants de català; no era lògic ni just d'establir com a norma un estat de coses que només era viu en un deu per cent de la població. Calia enfocar la reglamentació lingüística en un altre sentit i donar la preferència a la modalitat o dialecte que tingués un vertader predomini cultural. Aquest dialecte era el català central, amb capitalitat a Barcelona, que, per altra banda, era on se centralitzava l'activitat literària i editorial de quasi tot el país. (...)

Era, doncs, natural que el català central o barceloní fos escollit com a dialecte més idoni per a servir de base a la llengua literària de tot el país (...)

Però entenguem-nos: el predomini del dialecte barceloní per a formar la llengua literària moderna no vol dir que aquesta llengua hagi de ser el pur i simple parlar de Barcelona: vol dir només un predomini parcial (...) escriure el català literari no és igual que escriure en barceloní (...) (fixau-vos-hi, amic Cerdó, vós que deis, que a posta us ho remarc). El parlar de Barcelona està tan infestat de castellanismes i de vulgarismes com pugui estar-ho qualsevol altra ciutat, i la llengua literària ha de situar-se per damunt de tals corrupteles. No era possible, doncs, adoptar el dialecte de Barcelona sense fer-ne prèviament una depuració.

JORDI CALDENTEY
(Continuarà)

Carta oberta de Frank Dubé a madame Mitterrand

En nom dels drets humans, m'adreç a vostè com a presidenta que és de France Libertée, ex-membre de la Résistance contra el nazisme i com a esposa del president de la República francesa.

Distingida senyora,

En el seu article «Salvar a los kurdos», publicat a un diari barceloní, queda ben palès que vostè és una ferma defensora dels pobles oprimits. Estic segur, doncs, que copsarà tota la intencionalitat del que li exposaré a continuació i que no restarà indiferent envers el cas català.

Encara que jo tingui, entre d'altres, el títol de professor de música, atorgat pel Conservatori Superior del Gran Teatre del Liceu de Barcelona, la meua veu li arriba en qualitat de simple ciutadà.

Crec que m'avalen els llibres, articles, actes, manifestos, conferències etc, que he fet en defensa de Catalunya, una nació esquarterada que abraça de Salses a Guardamar i de Fraga fins a Maó; els riscos i les conseqüències de tots aquests esforços palesen que els catalans ens trobem talment com la nació kurda, la qual tan bé descriu, comprèn, estima i defensa en el treball periodístic esmentat més amunt.

Convindrà amb mi que és encertada la coneguda dita: «No hi ha homes lliures sense pobles lliures». A Catalunya, ara tenim certes llibertats, una certa autonomia, però no la llibertat. Per exemple: espero que no m'empresonaran per enviar-li aquesta «Carta oberta», i fer-ho de manera pública, però sé positivament que la meua fixa personal, en poder dels aparells de control de la Seguretat de l'Estat, quedarà ampliada negativament; talment com passa, encara avui, als ciutadans que, pel sol fet de comprar un determinat diari al quiosc, són investigats per la policia.

Després de 1714, amb el Decret de Nova Planta de Felip V i La Santa Inquisició, van ser unificades per la força «(...) todas las comunidades de la España peninsular a la norma de vida castellana» com ens recorda Henry Kamen en el seu llibre *La Inquisición española*. Des d'aleshores no ens surten els comptes amb els espanyols, tant si ens munten repúbliques, dictadures, democràcies parlamentàries o monarquies. Creiem que ha arribat l'hora de passar-los directament amb Brussel·les; per malament que sortíssim, tenim la il·lusió i la seguretat que seran molt més clares i millors, tant per a nosaltres com per a la resta d'Europa.

Tot el poble català, inclosos els immigrants peninsulars que s'hi han integrat i que també són grans defensors del país, conscientment o inconscientment ens sentim, en èpoques de dictadura, com condemnats a mort; i en els períodes de pseudo-democràcia com l'actual, en minilibertat condicional vigilada.

Els ciutadans de Catalunya pressentim que ara podríem alliberar-nos (com els kurds, senyora), per tal de no quedar tancats novament dins de l'Espanya negra, eterna, *grande*, imperial i aïllada del món, com ja ha passat tantes vegades a cops de *pronunciamientos*. Si es donava el cas, tornaria l'època del genocidi cultural, la prohibició de parlar el català, l'intent d'esborrar-nos del mapa (com els kurds, senyora). I tot això per obra i gràcia d'aquest estat, que ens subjuga per la força de les armes i ens penja l'etiqueta de «lladres de la pel·lícula» però que, paradoxalment, per més raons que hom els doni, no ens deixa separar d'ell.

Amb un discurs obsessiu, impregnat d'un esquizofrènic amor-odi digne d'estudi, ens venen la seva versió per dissimular la colonització de Catalunya: «Som pobles germans», «fa molts d'anys que anem junts»(?), «tenim un destí comú», etc.

També s'escuden en la Constitució, que prohibeix el dret a l'autodeterminació de les nacions històriques integrades dins l'Estat, i que ens amenaça amb l'exèrcit, al qual ha designat com a garant de la unitat d'aquesta continua ficció que anomenen Espanya. De què serveix, doncs, que Madrid signi la carta de l'ONU on es reconeix i recomana aquest dret, dret que el mateix rei Joan Carles I reclama per a altres pobles?

L'articulat d'aquesta constitució el fan complir fins i tot a la nació basca, que no la va votar; segurament deu

ser sagrada, ja que és intocable, indivisible, indissoluble, inacabable: sembla que creguin que l'ha fet el mateix Pare Etern dels Cels!

Els polítics catalans, pressionats per la por al franquisme, la van signar l'any 1978 sota l'amenaça de «o la voteu, o continuarem amb la dictadura». Ara volen que ens resignem a acceptar-la pels segles dels segles.

Pensi, *madame* Mitterrand, que la llibertat de Catalunya, tal com està legislat, no la pot proclamar un partit polític català, per més majoria que tingui; ni tan sols el parlament de Catalunya, encara que ho acordés unànimament. Ans el contrari, són tots els ciutadans de l'Estat els qui, a través del Congrés dels Diputats, tenen el dret de decidir sobre el nostre destí. I, no en tingui cap dubte, abans de retornar la llibertat a un tros de la «seva» Espanya, i de perdre'n, per tant, el control absolut, no vacil·larien a lliurar-nos novament al feixisme més dur.

Només com a detall: sàpiga que, per canviar el nom de la ciutat de «Gerona» a l'original i autèntic «Girona», en van haver de donar consentiment (i no ho van fer de bon grat) les Corts espanyoles i el Consell de Ministres. Després de quinze anys de «democràcia»!

La història ens ha demostrat que no pas totes les unions imperials han estat el millor per a la convivència humana; també ens ha demostrat que els governs o poders estatals anomenats «democràtics» no sempre ho són. Vol una relació (a part de Turquia) de dictadures maquillades de repúbliques democràtiques parlamentàries?

La colonització actual de la nació catalana es duu a terme subtilment, disfressada amb pell de be, però amb tots els trets que corresponen al conegut i vell estil: rei, virrei, governador, delegat del poder central i president autonòmic-regional, aquest darrer indígena, per tal de rentar la cara al sistema colonial.

Les autoritats autonòmiques són elegides pels ciutadans en llistes tancades i, dit cruament, són una mena de sub-delegats del poder central que fan el paper d'administradors (i, sempre que hom els ho demana, de col·laboradors per a la governabilitat d'Espanya). Aquestes autoritats, doncs, ara no estan en condicions, i potser no hi estaran mai, de parlar clar i català de la problemàtica que jo li exposo; encara que tinguin l'habilitat de fer creure als seus votants que treballen en el camí de resoldre-la. Segueixen allò de «la política és l'art de l'impossible», i volen ignorar la definició espinaltiana, «la política és l'art d'encertar-la, encara que sigui amb procediments que semblin impossibles». A la gran majoria dels nostres polítics regionals els toca la feixuga tasca senequista, però ben remunerada i amb la por al cos de perdre el sou i la poltrona, de fer-se els distrets i de tranquil·litzar la gent amb al·lusions al treball, a l'esforç per al futur i a l'esperança. Poquíssims se'n salven; per tant no són gaire perillosos per als espanyols, que no han de fer res més que titllar-los de radicals, fanàtics, fonamentalistes, minoritaris o bojós.

Catalunya pateix un drenatge fiscal que reverteix cap a un estat demostrablement i públicament corrupte, podrit, arruïnat, depredador i caciquil. Els polítics catalans pretenen justificar aquesta situació parlant de «l'estabilitat del conjunt global del país, solidaritat, obertura, comprensió, cohesió, subsidiarietat, pactisme, pàtria gran, etc.». A canvi fan promeses d'aprofundiment i millora de l'Estatut d'autonomia i coses inconcretes per l'estil.

Els seus discursos, ambivalents, surrealistes, carregats d'eufemismes i sempre de doble lectura, creen el confusionisme adient per col·lapsar qualsevol inici de protesta de la societat civil, a la qual sempre fan callar amb la coneguda cantarella de «en un estat de dret ja hi ha els canals polítics i democràtics necessaris»; a l'ensem, no paren de demanar, farisaicament l'ajut i la col·laboració dels ciutadans. Ja es va veure on van anar a parar els «canals polítics democràtics» a Itàlia, l'any 1993!

No li ha de semblar estranya aquesta manera d'actuar, *Mme.* Mitterrand: sempre, a totes les comunitats vençudes, siguin de la grandària que siguin, hi ha hagut

senequistes col·laboradors del poder dels colonitzadors, mentre que la major part del poble passava a la Resistència. Quan vostè es jugava la vida lluitant contra el nazisme, com li sonava la veu del mariscal Petain proclamant: Pàtria, Treball i Família?

La convivència dels «sub-delegats» autonòmics catalans amb el poder central d'evidència en multitud de maniobres: per exemple, quan intenten esborrar de la memòria col·lectiva el contingut independentista i patriòtic, declarat o latent, dels grans personatges de la nostra història: Pau Clarís, Joan Maragall, Jaume Balmes, Josep M. Batista i Roca, Josep Trueta, Antoni Gaudí, Carrasco i Formiguera, Francesc Macià, Rovira i Virgili, Pau Casals, Joan Oliver, Carles Muñoz i Espinalt, Manuel de Pedrol, etc. Tots ells han estat revisats, «versionats» i «actualitzats» oficialment per tal de silenciar-ne els fets o escrits que poguessin demostrar la seva lluita pel total alliberament de Catalunya: Tots ells podrien exercir una incòmoda força de model.

Aquests senequistes intenten desactivar el seu poble, indignat per l'espoliació econòmica i per les campanyes de culpabilització contínues que acusen

Catalunya de ser la creadora de la misèria i dissort de moltes zones del territori estatal; campanyes orquestrades directament per les dues-centes «famílies fàctiques» de la cèntrica Espanya oligàrquica, que són el càncer de la permanent provisionalitat de l'anomenada «nación española». Procuren enfortir-la, cada dos per tres, a base de mètodes inquisitorials i militars, de guerres psicològiques com ara el «*Día de la Hispanidad*», el «*Día de la Raza*», el «*Quinto Centenario*», «*España 2000*», «*Por el Imperio hacia Dios*», «*Todo por la Patria*», «*Arriba España*», etc. Tanta preocupació s'explica perquè «la unidad del Imperio» no és res més que una entelèquia que s'aguanta per un fil. Sovint surt el cap de l'Estat demanant unitat! La història dura fa segles.

La insídia d'aquests poders estatals, extra i para-oficials, en aquests moments es dirigeix a dividir el nostre poble. Intenten posar la gent de parla castellana que viu a Catalunya, i que a poc a poc es van integrant al país català, en contra de la normalització lingüística a les escoles, d'on surten amb el coneixement de les dues llengües, la catalana i la castellana. I no oblidem la seva eterna lluita per separar Catalunya-Principat del País Valencià i de les Illes Balears (per no parlar del Rosselló), zona geogràfica i comunitat lingüística coneguda també amb el nom de Països Catalans. Obstaculitzen qualsevol mena de federació entre aquestes terres germanes. A través dels mitjans de comunicació que dominen, en potencien i engrandeixen les petites diferències i n'amaguen les mútues simpaties i coincidències culturals.

Tot això ha vingut acompanyat de la dèria que tenen de posar en un mateix sac emigrants i colonitzadors, amb la qual cosa creen un confusionisme gravíssim, ja que la llibertat d'un país s'ha d'aconseguir amb la integració i ajut dels primers, i amb el ferm rebuig dels colons, com ja ha passat en tants casos.

Encara que el poble català no ha triat majoritàriament la via terrorista, monbrosos patriotes simplement sospitosos han estat i són brutalment torturats a les comissaries de policia i a les casernes de la guàrdia civil. D'aquesta manera volen espantar tothom que estigui fent res per la seva terra, a l'ensem que promocionen tant com poden, a través dels mitjans de comunicació, els processos d'independència sagnants, i ignoren i silencien els reeixits pacíficament.

Va anar de ben poc que Hitler no guanyés la Segona Guerra Mundial. Si això hagués esdevingut, vostè, *Mme.* Mitterrand, en tant que membre de la resistència antinazi, el 1994 es podria trobar en un dels quatre casos següents:

- a) ser un cadàver al cementiri o a la fosa comuna,
- b) romandre exiliada en lloc desconegut,
- c) compartir cel·la a la presó, des dels anys quaranta, o
- d) ser una ex-terrorista reinsertada a la societat (i per tant, delatora).

Carta oberta de Frank Dubé a madame Mitterrand

De trobar-se en aquest darrer cas, segurament viuria en una regió, amb sort encara anomenada França, i on, a més de parlar obligatòriament la llengua alemanya (entre d'altres obligatorietats vexadores), podria parlar francès d'amagat. Potser, i després de molts de sacrificis, als seus besnéts se'ls concediria el dret de parlar-lo en públic, a poc a poc, i amb l'espasa de Damocles de l'«amo» sempre present al damunt (com els kurds, senyora, i com els catalans).

Aleshores veuria molts antics amics seus col·laborant, com a bons «francesos-germanòfils», per l'estabilitat de la Gran Europa alemanitzada, i ocupant minicàrrecs remunerats a la seva regió: la France.

No estic fent ciència-ficció: si tot això avui no és realitat és perquè hi van haver moltes persones valentes i exemplars, com vostè, amb el caràcter suficient per defensar els drets del seu poble en el moment precís. Segur que mai no van pensar: «Ara no és el moment: esperaré que els alemanys m'ho concedeixin.» Ja sé que vostè lluitava oficialment contra el nazisme, però pot dir-me si els kurds són perseguits per ser socialistes, comunistes, conservadors, o simplement per ser kurds?

Que còmode seria per a ells renegar de la seva identitat i convertir-se en bons iraquians, turcs, iranians... Que còmode ser bona «francesa-alemanya», «bon català-espanyol», bilingüe, bi-administrat, bi-vigilat, bi-educat, bi-ajusticiat per la gràcia de les armes («Por la Gracia de Dios», en llenguatge carpeto-vegetic)... Quan a tort i dret, insulten els catalans, no ens demanen el carnet del partit; podem ser un «polaco-perro-catalán-rojo separatista» o un «polaco-perro-catalán-burgués-capitalista», però sempre culpable.

Creuar una bandera espanyola és castigat amb sis anys de presó (a Perpinyà hi ha algun refugi que es troba en aquest cas), cremar la bandera catalana, que també és «oficial», res.

Tot el que li estic exposant és demostrable. Ha estat recollit en milers i milers d'escrius, llibres, diaris, documents històrics i testimonis que ho han sofert en la pròpia carn. Ho han blasmat escriptors, periodistes i pensadors d'arreu del món, de totes les categories intel·lectuals i amb tota mena de floritures poètiques. Negar-ho amb proves fóra tan impossible com intentar esborrar els fets ignominiosos perpetrats pel nazisme.

El nostre país, senyora, no té mines d'or ni grans pous de petroli. Això sí, diuen que els catalans tenim sentit del comerç i enginy per guanyar-nos la vida treballant. Els espanyols mateixos diuen, entre ironia i sornegueria: «El catalán, de las piedras saca pan». Voltaire, compatriota seu i no gens sospitós de catalanista, també parla de nosaltres; en el seu llibre *Le siècle de Louis XIV*, on diu: «La Catalogne en fin pue se passer de l'univers entier, et ses voisins ne peuvent se passer d'elle.» Gràcies per la part que li toca.

Deu ser per aquesta «gràcia divina» que, malauradament, ens han penjat l'etiqueta de país ric. Per tant, si us plau per força, estem obligats a ajudar sempre, sense data límit i a cor que vols, totes les zones de l'Estat que Madrid decideixi; però no directament, de tu a tu, sinó a través d'un intermediari sospitós: la maquinària burocràtica i inquisitorial del poder que ens espolia descaradament per tots els cantons, i sense aportar cap solució a la precarietat eterna de les zones que, diuen, volen ajudar.

Per afegit, també hem d'esser solidaris, sense tenir cap mena de poder decisiu a ca nostra, amb Guinea, el Marroc, Etiòpia, l'ex-Iugoeslavia, Somàlia, el Front Polisari, el Kurdistan, els països sud-americans, etc. I no oblidem els emigrants que molts d'aquests països ens proporcionen i que, tot i viure a Catalunya, sovint són tractats com a delinqüents per mor de les lleis espanyoles, quan no explotats per culpa del descontrol i la corrupció de l'esmentada màquina burocràtica.

D'acord en ser solidaris; però primer de tot: qui ens ajuda a nosaltres a ser i a administrar-nos nosaltres mateixos? La solidaritat és un acte de sobirania i, com a tal, voluntari; si no es realitza en aquestes condicions rep un altre nom: colonització.

Però, tanta potència té aquesta terra per poder ajudar tothom? És cert, potser, que als europeus els interessa que estiguem, diguem-ne, controlats pels espanyols, els quals fan en certa manera la feina bruta per mor de la «competitivitat»? Ha arribat l'hora de l'Europa dels pobles, la democràtica! No col·laborar a fer-la seria com facilitar el camí cap a l'Europa unificada a l'estil somniat per Hitler.

No es tracta de crear més nacions artificials a la força. Això és el que han pretès fer els espanyols a la Península, creant disset «autonomies iguals» per tal de deixar-ho tot tal com estava en temps del general Franco. Ans al contrari, es tracta d'alliberar pacíficament aquelles nacions que ja ho eren i que mai no han deixat de ser-ho dins els cors dels seus ciutadans, malgrat els anys de sotmetiment i esclavatge clar o encobert. Com els kurds, senyora! diu molt bé quan afirma: «(...) los absurdos llevan a la violencia» i «(...) los gobiernos deben tratar a los kurdos como una nación». I els catalans?

Eliminem la violència i la sang, que tard o d'hora podrien arribar! I per fer-ho cal que lluitem contra totes aquelles vies que neguen els més elementals drets humans i dels pobles en general. Prou de supèrbia, abús de poder i força bruta que coacciona nacions senceres en nom de «sagrades» unitats, declarades unilateralment! Es pot viure en pau amb tothom sense necessitat d'estar-hi lligats. No seriem solidaris i internacionalistes si teniem el mateix tracte, afecte i pacte amb els espanyols que amb els danesos?

Encara que la independència es pot demanar mitjançant els partits polític, constitucionalment és prohibit d'obtenir-la. Per tant, cal trencar amb aquesta via morta i sense sortida per tornar l'esperança als catalans. No queda altre remei que modificar la Carta Magna mitjançant un plebiscit democràtic. Li demanem, doncs, que s'adhereixi a nosaltres en la petició que fem als Parlaments de la Nació Catalana per tal que el convoqui. Espanya no demostrarà un autèntic esperit democràtic fins que els ciutadans que hagin decidit viure i morir a Catalunya puguin dipositar una papereta en una urna amb un «Sí» o un «No» com a resposta a la següent pregunta: «Voleu una Catalunya independent i vinculada a Europa, bo i separant-se d'un estat intermediari que duplica els seus impostos i dificulta la seva peculiar vida política?». Atès que l'Estat Espanyol és membre de la democràtica Unió Europea, tothom hauria d'acatar el resultat de la consulta.

La idea de convocar aquest plebiscit legalment va sorgir del professor i insigne patriota Carles Muñoz i Espinalt, resistent antifeixista com vostè, i què, a més de ser conegut internacionalment com a grafòleg, psicòleg, escriptor, pensador i creador de la Ciència Psicoestètica, va dedicar cinquanta anys de la seva vida a estudiar l'ésser humà, les col·lectivitats que forma i el caràcter dels diferents pobles de la terra, especialment del seu entorn immediat, per tal de trobar el remei psicològic i el moment d'aplicar-lo, a la dissort i al complex d'esclau que pateix la seva nació.

Després de la seva mort, els seus deixebles i seguidors continuen la canalització del seu somni mitjançant l'Associació de Practicants de la Psicoestètica, una organització no governamental com les que vostè tant estima i valora.

Permeti'm que m'acomodi recordant la frase espinaltiana que podria condensar millor el sentiment profund que m'ha mogut a adreçar-li aquesta carta:

Sense una coherent interpretació de si mateix i del poble on hom s'arrela, ningú no pot tenir la personalitat desitjada. Frank Dubé

Psalm per la benigna germanor entre els catalans i pel nostre futur en pau

“Mirau, que és ben bo i agradable de viure tots plegats els germans! És com un perfum que ungeix la testa i regalima per la barba, s'escampa per la barba d'Aaró fins el coll dels seus vestits. És com la rosada d'Hermó que s'escampa a les muntanyes de Sió. És aquest aplec el beneït per Déu...” (Psalm 132-133)

“Si tinguéssiu en compte les culpes, qui es podria sostenir? Però és molt el vostre perdó, i això ens infon respecte... Israel (Catalunya) espera el Senyor car són del Senyor l'amor fidel i la redempció generosa. És ell qui redimeix Israel (Catalunya) de totes ses culpes”. (Psalm 129-130)

“Si el Senyor no basteix la casa, inútil serà l'afany dels constructors. Si el Senyor no guarda el país, inútil serà que vigilin els guardes... La millor herència són els fills, mercè del Senyor, ells són la millor recompensa; els fills tinguts de joves són les fletxes en mans d'un guerrer, és feliç l'home que se n'omple el buirac: si discuteix amb algú davant la gent, no haurà de retirar-se avergonyit” (Psalm 126-127)

Feliç tu, fidel a Déu, que vius seguit sos camins. Menjaràs fruit del teu treball, feliç i amb sort. Ta muller fruitarà com la parra dins el caliu de la llar; guaitarà els fills com plançons d'olivera voltant la taula. És així com els fidels de Déu seran beneïts. Que Déu els beneeixi des de Sió. Que tota la vida puguis veure prosperar la Ciutat de la Pau! Que puguis veure els fills de tos fills. Pau a Israel!” (Psalm 127-128)

“Mon cor no és pas cobejós, Senyor, no són altius mos ulls; visc sense deler de grandeses, o de dèries massa altes per mi; em mantenc en pau tranquil·la, com un al·lot a la falda de la mare, tot esperant les vostres gràcies i dons. Israel (Catalunya) espera en el Senyor ara i per tots els segles” (Psalm 130-131)

L'ESTEL
de Mallorca
El diari dels mallorquins

L'esperit republicà

La campanya contra la Nació

Joan Quetgles Professor de Filosofia d'IB

Des de fa uns mesos s'han intensificat els atacs contra Catalunya. El campió de les essències pàtries contra el "catalanisme" és n'Aznar. Que l'hereu de Franco i de José Antonio manifesti la seva negació pura i simple de l'existència de les nacions de l'Estat no és d'estranyar. Però llavors la pregunta és: a què ve que fa un any el mateix Aznar proposàs, en un gest, en Jordi Pujol com a presidenciable en una oferta de coalició entre el PP i CIU? Dins la mateixa línia, l'ABC ha passat de ser un diari conservador de dretes (per suposat, quasi tots els diaris espanyols són propietat dels diversos clans oligàrquics) per esdevenir, l'ABC, un diari reaccionari, de perfils feixistes, ultraespanyolista, i virulentament anticatalanista. Es pot dir que és el substitut, amb escreix, del diari ultradretà, *El Alcázar*, de trista memòria. Fou l'ABC, precisament, que fa uns anys, va concedir el títol d'*El espanyol del año* a en Pujol en consideració a la defensa que havia fet dels interessos d'Espanya, deien; i dedicaven la portada sencera a una reproducció fotogràfica del rostre del president. Ara, l'ABC va més enllà que *El Alcázar* en la seva virulència contra Catalunya; dia sí, dia no, troba un motiu per posar en portada els suposats *enemics* de la *Unidad de la Patria*; que diuen que només n'hi ha una, de pàtria. No només fan una crítica desqualificadora de la política de Convergència i Unió; no només cultiven la paranoia donant per fet un suposat contuberni entre en Felipe González i en Jordi Pujol. Darrerament han baixat un esglaó més cap a una línia que recorda el populisme d'un fantasma que es deia Lerroux. Ara insulten i fan befa, els de l'ABC. Fan un periodisme d'emotivitat reaccionària, de "Jurassic Park". Hem de reconèixer que únicament el Psoe ha eixecat la veu —i s'ha compromès— contra aquest concert del PP.

Que s'hagin afegit a la campanya el *blavero* Lizondo i *Las Provincias* tampoc sorprèn a ningú. El reconeixement de la unitat de la llengua a efectes acadèmics per part de la Generalitat Valenciana (Psoe) ha provocat la indignació d'en Lizondo i de la plana major del PP valencià. Si allò que pretenen és fer-nos por, van per bon camí; ens en fan de por aquests del PP, n'Aznar, l'ABC, els tertulians de les ràdios de Madrid, i la premsa de Madrid en general, l'esportiva inclosa. Sempre ens en va fer, de por, el règim d'en Franco. No hi ha dubte que estem disposats a fer esforços per tal d'impedir l'arribada al poder dels neofalangistes. Si, a més, s'incorporen a la campanya anti-catalana elements com el dirigent del Partit Comunista d'Espanya, en Julio Anguita, llavors l'investida encara sembla més forta; i, segurament, ho és. Un hom podria pensar que comença una època de reacció i de feixisme. És possible; qui sap. Però el que motiva aquest article són unes consideracions sobre el que ens afecta. I són aquestes:

1a. El feixisme autèntic és el que es va donar a Itàlia i Alemanya. Era un moviment de les classes populars de països industrialitzats i avançats. Era, sobretot, expressió d'un sentiment ultranacionalista i de revenja contra l'imperialisme francès i britànic. Però no basta ser feixista o ultranacionalista per

aconseguir objectius de gran abast històric. Amb el règim nacional-socialista, van bastar uns pocs anys perquè l'Alemanya vençuda es redreçàs i es convertís en una superpotència en el terreny de la indústria, la ciència i la tecnologia; això sí, tot aquest immens poder al servei d'una bestial política militarista que els va portar a l'hecatombe. El mil·lenari nazi va durar dotze anys. Al cap de 25 anys del pseudo-feixisme franquista no havia sorgit cap gegant, sinó un nan; una societat regressiva i amb un Estat summament ineficaç. Un règim "PePer" aznarista no aturaria la decadència de l'Imperi.

2a. Com més es deixen dur per l'esquizofrènia, més mostren el seu allunyament de l'Europa democràtica. Fan palès que no són tolerants, ni respectuosos amb les minories (bé; de fet, la nació catalana no pot ésser considerada com una *minoría*, pròpiament). Els europeus, a més de tolerants, són socialment més eficaços, i més avançats amb els diversos grans mecanismes socials, en especial el referent als *mass media*. L'oligarquia i els seus periodistes causen una sensació de vergonya aliena —quan no de fàstic— quan són coneguts i estudiats a Europa. A la ideologia absolutista del oligarques no aconsegueix acomodar-se al món democràtic de les ones ràdio-elèctriques.

3a. Els Lizondos, els Aznar, els ABCs, els Amanados de Miguel, els Jiménez Losantos, els Vargas Llosa, però també, per un altre costat, els Julios Anguita, els Eberhard Grosske (no mostra escrúpols a l'hora de fer costat als Antonios Alemany en contra de les veus catalanes que intenten trencar el silenci sobre l'opressió nacional), els Antonios Gala, els Umbral, i els Mundos serveixen objectivament els designis de l'oligarquia, neguen el fet nacional català, però sobretot silencien o oculten els constants greuges que ens fan els dretans hispànics. Han construït un sistema escalafonal de *no-savis* que es dedica a amagar la realitat, a fer no-ciència, a crear falses supòsits, a mantenir mites, a refer un nou obscurantisme. Però ni ells i ni els seus *no-savis* poden evitar que 380 especialistes en literatura catalana de tot el món celebrin un simposi a Frankfurt (?); per cert, no n'hi havia cap d'espanyol, d'especialista.

4a. Al moment actual, creix el neguit de l'oligarquia perquè se sent assetjada per uns reptes en front dels quals no troba resposta. El procés de la Història els té emplaçats. Se senten amenaçats i en perill. Comproven —una de les seves principals activitats aquesta de vigilar i fer comprovacions— que el seu Imperi té crivells i esquerdes per tot arreu. Ells, com sempre, miren de reforçar l'eix Madrid-Sevilla, l'eix de la nació; de frenar el procés de reunificació de Catalunya; de frenar la sortida cap a Europa. Però no poden. Els temps juga en contra dels seus plans.

5a. Ara també se'ls trenca la murada lingüística. S'està generalitzant a Europa la recepció de TV per satèl·lit. Al moment present, el grup Astra amplia el ventall de la seva oferta a 64 canals. Segons dades de la SES, a l'Imperi hispànic hi ha 893.000 antenes parabòliques. Poques en comparació de les 5.836.000 d'Holanda o les 21.846.000 d'Alemanya. Però és un començ. Sortirem de la presó cultural.

Nas arrufat: orgull i decadència

"Si com l'eixorc, qui a Déu no esmenta que li doni filla assenyats i adrets, i quan els veu ésser folls i contrats, nova dolor davant ell es presenta"

(Ausiàs Marc)

"I estes paraules que Jo et mane avui ...les repetiràs als teus filla"

(Deuteronomi 6:6-7).

Una nena cridà sa mare:

Hi ha possessions que tenen un gran valor sentimental, una casa, unes terres, un maset...i resulta una gran pèrdua d'haver-les de vendre...

Però quant més tràgic resulta per a una nació o una generació de deixar-se caure espiritualment! Això no és sols l'inici de la decadència històrica, que serà molt difícil de fer reversible, i qui sap amb quanta dolor, sinó una pèrdua eterna.

Moixè o Moisés donà instruccions als israelites abans d'entrar dins la Terra Promesa, a fi que "tingues temor de Jahveh ton Déu, i guardes tots els seus estatuts i manaments que jo et mane: tu, ton fill, i el fill de ton fill, tots els dies de ta vida" (Deut. 6:2).

Les lleis de Déu havien de ser obaïdes de generació en generació. Per això Moixè digué al poble:

"I les repetiràs a tos filla, i en parlaràs adins de ta casa, i quan camines per la drecera, i en gitar-te i en llevar-te" (v.7). I més: "I les escriuràs al brancal de ta casa i en tes portes" (v.9).

El renovellament espiritual que visqué la nostra nació durant els primers segles del present mil·lenni començà a decaure en la 2ª meitat del s.XV, justament en el moment de major prosperitat material i renaixentista.

"La maldat de Sodoma ta germana fou: sobèrbia, associament de pa i abundor d'ociositat" (Ezequiel 16:49).

La "hybris", borratxera d'orgull, apareix històricament en una nació unes dècades abans del seu col·lapse. La guerra civil al Principat i les Germanies a València i Mallorca envoltaren la "hybris" de l'època dels Borja.

Una vegada un cos social s'ha contaminat del mal llevat, serà molt difícil d'invertir el procés (això s'esdevingué amb les nacionalitats avui sense Estat, en un moment de llur història).

Per ex., València fou durant quatre segles una Sud-àfrica per als moriscos. "Qui tanca l'oït al clam del pobre, quan ell clamarà tampoc no serà escoltat" (Prov. 21:13).

La més segura "frontera" per al futur de la nació, per a la generació jove, no és una educació "religiosa", sinó sobretot un bon exemple, conseqüent i just, per part de la generació gran.

Però una volta una certa puresa ha quedat contaminada en la pràctica religiosa i social, "perquè mengen el pa d'impietat i beuen el vi de violència" (Prov. 4:17), el mal espiritual ja s'hereta de generació en generació, perquè passa a formar part de les tradicions i de la idiosincràsia nacional: la indolència, la falsetat, la covardia, la falta de misericòrdia, la raboseria... Ja no hi veuen el mal perquè és la manera de ser de tots ells i ja no coneixen una altra manera de ser, nacionalment parlant. Per tant, és la nació com a tal la que,

Mafalda

Nas arrufat: orgull i decadència

en decadència, camina cap a l'anihilament a mans d'una altra nació més forta i menys contaminada per alguns dels mals que devoren la nació malalta i impenitent.

Allò que fem respecte a Déu, amb Crist, determina el que Déu farà després amb nosaltres.

En aquest sentit, W.S. Pulmer feia l'observació històrica sobre 30 alta càrrecs de l'Imperi Romà que van perseguir els cristians, i diu: "l'un es tornà boig després d'una atroç crueltat, l'altre morí assassinat per son propi fill, un altre quedà cec, un s'ofegà, un altre fou escanyat, un morí en la més total misèria en una tènica presó, dos se suïcidaren, cinc d'ells van ser assassinats pels propis servents, cinc més moriren terriblement enmig de patiments desmesurats... i 8 en batalla o després de ser fets presoners, entre els quals fem esment de Julià l'Apòstata.

"Però se'n riu el qui té el tron al cel, el Senyor els veu i se'n burla. Aleshores els parla indignat, la seua ira els desconcerta" (Psalm 2:4-5).

Déu es burlarà dels impenitents que pretenen canviar les coses i les injustícies superficialment, sense "anar més allà, canviant llur manera de pensar" (això és el significat en grec de "penedir-se": "meta-noàsein"). Déu es riurà d'un esforç tan inútil i absurd. No sols faran el ridícul, sinó que s'atrauran el Juf de Déu per voler prescindir-ne i amagar llur maldat i no voler reconèixer-la davant Déu.

I és que la maldat és sempre una sobèrbia, indolent, i innecessària. Per això és tan terriblement castigada per la justícia de Déu. Anem en compte,

Jesucrist, que bo va esser

Climent Garau i Salvà

Jesucrist ho va encertar, quan sant Josep li digué: seràs un home de bé, amb el teu savi obrar. Aquí Ell li contestà amb una veu digna i clara: "El doblar serà sa arma, que a mi me farà matar".

Si ets un món d'esplendor, li contestà lo seu pare, no se n'ha conegut d'altre amb sa tant dolça expressió, teva veu desprèn amor justícia i esperança; això serà sa gran arma, que et farà triomfador.

Posaré tota pressió, per ajudar a l'esclau, ja que els rics el mirau, com un ser inferior el carregau de dolor, de fang i d'impertinències; li feis passar inclemències, no li teniu compassió.

Quina venjança vos crida perquè els tractau així? La Terra li da camí, per tenir dret a la vida. És una mala *medida* tendrà això un mal fi, si contra voltors se gira.

Així pensava Jesús, de protegir l'oprimit, el guiava un Esperit *empleant* el seu recurs. Amb sos tan savis discurs que molt enfora arribaven els pobres l'acompanyaven vestits de sac i molts nus.

Sa persona en el món ve de la mateixa materi, perquè tan gros privilegi un damunt l'altre el té? De fet me proposaré la balança equilibrar, lluita molt grossa hi haurà però ho intentaré.

El seu pare l'observava amb el treball perillós, tenia en compte els senyors, que el nou fet comentava. Aquell que ara estudiava, per poder aturar-li els peus, capellans i fariseus sa sentència preparava.

Sa pobresa el seguia, per aquí i per allà, no el volien deixar cap moment, ni nit ni dia, quan sa set se les venia s'ajupien a sa bassa, no duien ells carabassa, de ses mans se'n serviria.

Sa persona al món vendrà amb diferent pensament, n'hi haurà d'intel·ligents, coses noves crearà; del germà se servirà per fer sa nova labor, el fet de explotar-lo està malament, si ho fa.

Jesucrist així pensava: d'un amb s'altre ajudar-se no abusar del poder, ell el fet el contemplava en galera és passejava tirada de fins cavalls, amb picasses els esclaus sa pedra viva esflorava.

Lluitar contra el capital, tenir sembrada creència aquí signà la sentència el *mando* en general. Per evitar el molt mal que ell havia assenyalat, a una creu fou penjat tractant-lo de immoral.

No res Jesús conseguí, amb l'exemple que deixà. Ningú el volgué imitar a dins s'orde del patir. Se predicà el camí que ell deixà en doctrina s'or i plata se requisa, Mercedes pel bon camí.

Un món de hipocresia la gent el va contemplat, un amb s'altre enganyant impera sa traïdoria. Sa gent se molt estudia si a s'altre pot enredar, en que sia un germà s'hisenda li robaria.

Se ha perduda la fe que les religions sembraren a dins sa por, l'estiraren per ells aprofitar-se. Anaven de bon de ver creant la Inquisició, matant a cops de bastó el qui va resistir-se.

Mos obren molt diferent, de com Jesús predicava, ell no tenia cap casa vivia al campament. Ajudat de sol i vent, la seva veu espargia a dins l'ànima entraria d'aquell sofert penitent.

Els qui prediquen l'exemple, de Jesús el Redemptor, viuen a la gran senyor, veure misèria el contenta. Sa riquesa representa, ensenyant els grans palaus, beguent vi de molts de graus, amb copa d'or molt lluenta.

Escainant En Berga! ES GALL

Què en som jo de sa mort d'en Berga? és la dita que es féu popular, quan se cercaven els autors de la mort de Jaume Joan BERGA i de Sales, assassinat l'any 1619 per la màfia mallorquina.

No ha importat fer-ne cap bàndol, tothom sap el que ha passat: En Berga ha donat l'escàndol amb els doblers que ha robat.

No se fa gens amb els pobres, nostre Govern va amb els rics; s'ha vist bé, s'ha vist de sobres que amb En Berga eren amics.

No vos vaig amb contarelles: fou convidat principal el conseller i En Cañellas quan es fundà Brokerval.

No digueu que no tenc dades o que el babau estic fent; sé que el conseller Forcades hi va fer el parlament.

No són historis de jungla ni jo vos vaig amb cançons; ells i En Berga eren carn i unglia, fiant-li mils de milions.

El Govern tot ho posterga i no escolta les raons: Què en som del que ha fet En Berga? i fuig d'investigacions.

Els amics que abans tenia ara el tenen amagat; Déu sap el que xerraria En Francesc Berga jutjat!

Tant si fa sol com si neva, En Berga fuit està atès; qualcú el deu tení a ca-seva i tothom diu: No en sé res.

Quan votareu l'any que ve, escoltau i escoltau bé: no voteu el qui destrossi nostra terra i nostres pins; votau qui tengui el negoci: Mallorca pels mallorquins!

Joves del Club d'Esplai Son Rapinya. Durant les passades festes de l'estiu de la barriada escenificaren l'obra teatral *Sis núvies per a sis germans*.

Disset emissores de ràdio per als forasters i una per als anglesos; cinc diaris per als forasters i un per als anglesos. Per als mallorquins, res. Què n'opinau, d'això?

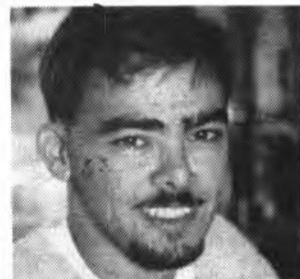
Antoni Castanyeda (Recreatiu Cala d'Or). Injust. Aquests del PSOE no ens estimen. Hem de votar UM.

Josep-Maria Gómez (Bar Vevonshire). No és just. El PP i el PSOE no estimen Mallorca. Unió Mallorquina és el partit que hem de votar.

Julià Jaume (Reviu). Aquesta gent ens arribarà a compixar. El PP i el PSOE són partits forasters.

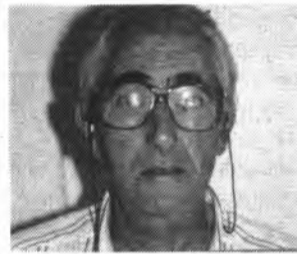
José Pérez (Calonge). No és just. Aquests del PP i del PSOE no ens estimen. Hem de votar partits mallorquins.

Guillem Barceló (s'Horta). Injust. Aquests del PP i del PSOE no ens estimen. Hem de votar PSM.

Puri Guerrero (Cala d'Or). No hi ha dret! El meu fill és mallorquí. Aprèn mallorquí a l'escola i té dret a poder escoltar emissores i a llegir diaris en mallorquí. Hem de votar el PSM o UM, que defensen la llengua dels mallorquins.

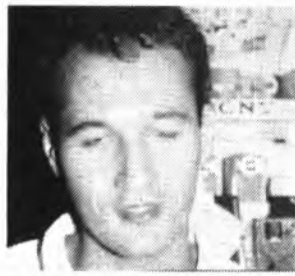
Blai Ferrer (Autocars Grimalt). No és just. Aquests que comanden són espanyols i no miren per nosaltres. Sense cap dubte ni una, hem de votar partits nacionals mallorquins, com UM.

Catalina Manresa (Calmu). És clar que m'agradaria poder escoltar la ràdio en mallorquí. Aquests del PSOE, que són els qui donen les llicències per posar emissores, no ens estimen. Hem de votar partits mallorquins.

Esperança Riera (lloguer de cotxes). No és just. Aquests del PP i del PSOE són espanyols i miren per ells. Hem de votar ERC, PSM o UM, que miraran per nosaltres.

Andreu Mas (can Paraire). Està bé que n'hi hagi per als estrangers, però és injust que no n'hi hagi per als mallorquins. No hi ha cap partit d'aquests que comanden que m'agradi. Hem de votar els Verds, que defensen la llengua i l'ecologia.

Josep Gallego (Hotel Talamanca). Jo també defens lo nostro. Aquests del PSOE no ens estimen. Hem de votar Unió Mallorquina.

Gabriel Vilallonga (metge). És injust. Aquests del PP i del PSOE no ens estimen. Hem de tenir veu als parlaments balear, espanyol i europeu, i per això hem de votar partits nacionals mallorquins.

Maria Massó (Cala d'Or). És ben hora que ens espavilem si no volem perdre la llengua i la identitat. Hem de votar partits nacionals mallorquins.

Maria Vidal (Santanyi). Injust. Aquests del PP i del PSOE no ens estimen. Hem de votar PSM.

Maria Coves (Santanyi). No és just. El PP i el PSOE no ens estimen gens. Jo sempre vot el PSM.

Josefa Gallardo (Cala d'Or). No és just. Aquests que comanden no ens estimen. Hem de votar UM.

Francisca Vallbona (Cala d'Or). No és just. Aquests del PP i del PSOE no ens estimen. Hem de votar partits mallorquins.

Eulàlia Alou (s'Horta). No és just. Aquests del PP i del PSOE que comanden no ens estimen. Hem de votar UM.

Maria Adrover (Felanitx). No, no és just. Aquests que comanden no ens tenen en compte. Hem de votar Coloms a la Sala.

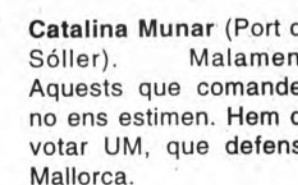
Francisca Jaume (Slot Machines). No és just. Aquests que comanden no ens estimen. Hem de votar PSM o UM.

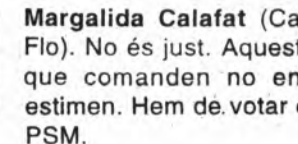
Margalida Barceló (s'Horta). No és just. No és just. Aquests del PP i del PSOE no ens estimen. Rotundament sí! Hem de votar UM.

Sebastiana Vallbona (Estanc núm. 1). No és just. Aquests que comanden no ens estimen gens ni mica. Hem de votar PSM, UM, o ERC, que són partits mallorquins.

Catalina Munar (Port de Sóller). Malament. Aquests que comanden no ens estimen. Hem de votar UM, que defensa Mallorca.

Margalida Calafat (Can Flo). No és just. Aquests que comanden no ens estimen. Hem de votar el PSM.

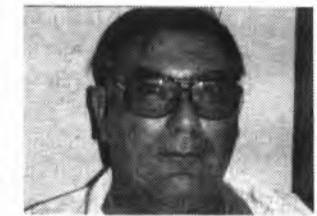
Emília Pérez (perruquera). No és just. Mallorca ens acull i nosaltres imposam la nostra llengua. El PP i el PSOE no estimen els mallorquins. Hem de votar UM.

Maria Gornals (Hotel Pontàs). No és just, ni el PP ni el PSOE estimen els mallorquins. Hem de votar partits honrats i feiners.

Margalida Barceló (Felanitx). No és just. El PP i el PSOE no estimen els mallorquins. Hem de votar partits nacionals mallorquins.

Antoni Serra (magatzemista). No és just. Aquests del PP i del PSOE que comanden no ens estimen. Hem de votar partits mallorquins.

Pilar Vidal (mobles). No, no és just. Aquests del PP i del PSOE són espanyols i defensen les coses dels espanyols. Hem de votar partits mallorquins que defensen les nostres coses.

Disset emissores de ràdio per als forasters i una per als anglesos; cinc diaris per als forasters i un per als anglesos. Per als mallorquins, res. Què n'opinau, d'això?

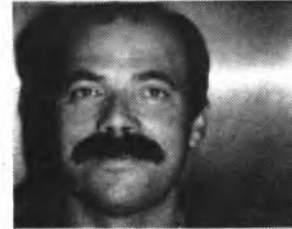
Joan Salvà (can Simó). No és just. Aquests del PP i del PSOE no ens estimen. Hem de votar Unió Mallorquina.

Sebastiana Pons (Cala Figuera). Això no és just. Aquests del PP i del PSOE no ens estimen. Hem de votar partits mallorquins.

Germanes Lusquiños (botigueres). No punyetes, no és just. Aquests del PP i del PSOE no ens estimen gens ni mica. Hem de votar partits mallorquins com UM, que mira per nosaltres.

Antoni Vidal (can Piquer). Els mallorquins no ens mereixem que ens facin això. Aquests que comanden demostren que no ens estimen. Hem de votar UM o PSM.

Magdalena Tries (Beta-car). No és just. Aquests que comanden no ens estimen gens. Hem de votar el PSM.

Joan Vicenç (Es Turó). Injust! Aquests del PP i del PSOE són partits espanyols i per això defensen Espanya. Si no votam partits nacionals mallorquins, com UM o PSM, els mallorquins haurem d'agafar barco i partir.

Maria Manresa (s'Horta). Mal fet. Aquests del PP i del PSOE no estimen els mallorquins. Hem de votar UM.

Catalina Obrador i Patricia Rodríguez (lloguer de cotxes). No és just. Aquests del PP i del PSOE no ens estimen. Hem de votar UM.

Antònia Sánchez (Autocars Repic). No, no és just. Aquests del PP i del PSOE no ens estimen gens. Hem de votar PSM.

Antònia Bibiloni (La Vall). No és just. Aquests que comanden són espanyols i defensen Espanya. Hem de votar partits mallorquins que defensin Mallorca.

Magdalena Amengual (Cafè Mallorca). No, no és just. Aquests del PP i del PSOE no ens estimen. Hem de votar partits mallorquins: UM, PSM o ERC.

Joan Mas (Colònia). No és just. Aquests del PP i del PSOE no estimen lo mallorquí. Hem de votar UM o PSM.

L'amo del souvenir (Colònia). No és just. El PP i el PSOE no ens estimen. Hem de votar partits nacionals mallorquins

Rafel Rigo (Super-Portopetro). Teniu molta de raó. Aquestes del PP i del PSOE que comanden no ens estimen gens. Hem de votar ERC, PSM o UM, partits que sien d'aquí.

Maria Pastor (ses Salines). No és just. Aquests que comanden no ens estimen. Hem de votar UM.

Antoni Amengual (Santanyí). No, no és just. Aquests que comanden no ens estimen. Estic desenganyat dels polítics.

Aina-Maria Capó (s'Horta). No és just. Aquests del PP i del PSOE no ens estimen. Hem de votar partits mallorquins.

Manel Nicolau (Esports Santanyí). Injust. Aquests del PP i del PSOE no ens estimen. Hem de votar partits mallorquins.

Antònia Muñoz (Felanitx). Això no és just, ni de molt! Aquests del PP i del PSOE que comanden no ens estimen. Hem de votar partits mallorquins.

Pietat Hernández (Adreç). És una injustícia a la qual ja estam acostumats, però injustícia. Aquests que comanden no ens estimen gaire. Hem de votar el PSM.

FREEDOM FOR CATALONIA

ESPANYA:
LA FI D'UN IMPERI

1898: Cuba, Puerto Rico, Filipines

1968: Guinea

1975: Sàhara Occidental

2013: PAÏSOS CATALANS

Miquel Julià i Prohens

Filòsof i escriptor

Nacionalisme: els símbols

Un poble diferenciat dels altres, amb evidents característiques de nació, quan pren consciència que li es vedat desplegar-se com a poble i fruir, econòmicament i culturalment, de sa realitat i personalitat nacionals, és quan comença a sentir tanta coïtja de desplaença i malestar, que li rebroten a la pell per tot arreu albells de greuges i reivindicacions, esclat de la nova primavera nacional.

Llavors, a fi que el poble comenci a sentir i a estalonar sa personalitat històrica, cal que enllaci amb els seus símbols, els interpreti i els revisqui; cal que marqui amb pinzellades intenses els signes de sa pàtria en mala hora desvirtuats, esmorteïts, oblidats o rutinàriament institucionalitzats; cal que els enarbori com a símbols propis, per tal que reconegui ses arrels, sàpiga on s'amaga sa llavor i s'enfilí «com més endins pot arrelar». Així la bandera, els estandards, les cançons, les danses, els monuments, els herois, les dates i els records enlairen i ageganten la renaixença d'un poble que «de tradicions i fantasies tix la senyera del jovent».

Per desgràcia no és el cas del nostre poble, que, en la situació autònoma actual, és arrosegat per la torrença de la desintegració dins una autonomia amorfa i alienadora amb un govern alfabet de sentiments i signes nacionals, els quals, ni en les celebracions de rutina del calendari anual, no sap llegir ni entendre

ni ensenyar ni viure. Ni una celebració històrica de vibracions populars. Ni una mobilització reivindicativa de més autogovern i competències. Ni una festa nacional. Ni un himne. Tot ceguesa, mutisme i indiferència. Només hi ha paraules per reclamar inútilment més financiació i per comminar incoherentment, a més a més, amb la independència econòmica.

Val la pena fixar la vista en un poble germà que lluita per reeixir, Catalunya, que majoritàriament estreny files entorn d'un govern que tothora promou els símbols i les expressions nacionals com a batecs de sa renaixença. La diada de l'onze de setembre, la festa de Sant Jordi, teatre nacional, himne, senyera, jocs florals, ràdio i televisió autònoma, la sardana, el santuari de Montserrat, el fossar de les Moreres i, encara, l'actual encunyació de monedes amb l'efígie de tots els presidents de la Generalitat. En voleu més? El que importa és que l'amor a la nació corri per les venes d'una ciutadania que no s'arrisca a morir. Només un poble que sent i actua així sap defensar-se i pujar socialment, culturalment i econòmicament.

Malgrat les mordasses que ens han escanyat, a Mallorca tenim un llarg abecedari de signes nacionals o nacionalitzables que cal recollir, perquè el poble

conegui i recordi ses grandeses i ses fallides, es conegui a si mateix, s'estimi i s'esperoni a progressar. Una senyera, la que ens concedí Jaume II, «la bandera nostra antiga del Principat de Catalunya», bandera que ens acalà Felip V de Borbó i que ens cal hissar com a símbol, si més no, per atènyer el reconeixement estatal de «comunitat històrica»; un himne, crit d'autoafirmació, de triomf o de protesta, un himne que per a Mallorca pot ser i de fet és «La Balanguera», la parca de Joan Alcover que fila l'ordit de la pàtria i és, segons J.M. Llopart, «símbol d'un poble que es projecta cap a un futur florit d'esperances»; un santuari, el de la Moreneta de Lluc, que destaca entre tots, centre de mallorquinitat i qualque cosa més que una fita de peregrinacions i marxes esportives; la festa de l'Estendard, 31 de desembre, jorn en què començarem a ser qui som i marc adequat de mobilització del país cap al seu futur; les danses més belles del món per promoure'n una com a ball distintiu del nostre poble; una llengua, nostra des que som qui som, «el més bell catalanesc del món», ensenya suprema de nostra identitat; un castell, el de Bellver, residència de nostres reis i, més que emblema turístic, insígnia d'una llibertat recuperable; personatges des de Ramon Llull o Alsem Turmeda fins a Guillem Forteza, Alomar, Alcover i els prohoms del 36; fosses memorables, la de Jaume II a la Catedral o la de R. Llull a Sant Francesc; referents d'ignomínia i repulsa,

com el Cavaller d'Asphelt o el cementeri de Son Coletes; llocs com Santa Ponça o els castells de Santueri, Alaró i Pollença, que ens cal reconstruir com a punts de memòria pàtria.

Ja és hora que els polítics i governants, com a pedagogs del poble, posin davant seu uns signes, que parlen millor que les paraules, i que l'ensenyin a entendre'ls i sentir-los, fent camí per la seva òrbita i fugint d'estrany contagis, llavors de decadència. Aqueixa és la missió primera i essencial dels polítics que governen un país que ha estat i és una nació diferenciada: fer-la més lliure i anar-li donant trets d'estat, perquè no romangui ajupida a sota d'altri. No hi pot haver pitjor corrupció del cap d'una nació que decantar-se de sa missió primordial, per anar a la seva; i deixar el país espoliat de recursos financers, orfe d'il·lusió nacional i privat dels elements més vitals per sobreviure, com són avui, per posar un exemple, la ràdio, la premsa i la televisió.

Aleshores només resta un camí possible: que s'encengui un estel als ulls de la ciutadania, que se n'adoni del perill que té de passar per ull com a poble i que decanti sa confiança de quissulla que malmeti el patrimoni del país, complint amb el refrany popular: «no hi ha cap boig que s'apredegui les seves teulades».

1994, L'ANY DE L'ARXIDUC

Miquel Julià i Prohens

Lluís Salvador d'Habsburg-Lorena, Arxiduc d'Àustria, o senzillament "l'Arxiduc", ja és avui un personatge mític a Mallorca, on recalà l'any 1867, sobtadament embadalit davant la troballa d'un paradís que des de llavors fou el seu racó preferit, fins que morí a Bohèmia l'any 1915.

L'Arxiduc no fou mai ni un foraster ni un estranger a Mallorca, fou un mallorquí més i jo diria que, més que un mallorquí, fou un mestre per als mallorquins, perquè els ensenyà a estimar-se i a estimar la privilegiada terra i cultura que tenien. Ell s'enamorà dels paisatges, de la cultura, de la llengua i de sa gent.

Per començar us diré que, malgrat que coneixia i parlava perfectament el castellà, aprengué la nostra llengua, en tingué un bon coneixement i escrigué en català algunes obres. Tant és així que l'any 1895 publicà *Rundayes de Mallorca*, abans que ho fes En Jordi d'Es Racó, l'any 1911 edità *Lo que sé de Miramar* i l'any 1912, *Somnis d'estiu ran de mar*.

Lluny de les tàctiques dels actuals especuladors, que han malmès, destrossat i contaminat tot el contorn de l'illa, l'Arxiduc adquirí llocs meravellosos per embellir-los més. A Son Ferrandell, s'Estaca, Son Gallard, Son Gual, Son Marroig o sa Pedrissa, a quasi tota la vorera de Valldemossa a Deià, encara avui perdura el record i les petjades d'un rei de Mallorca sense corona, com qualcú l'ha anomenat.

I no tan sols s'enamorà de la bellesa del país, també encobeí i volgué conèixer la història. Recorregué

GOVERN BALEAR

Conselleria de Cultura, Educació i Esports

tot l'entorn de Mallorca i observà amb esment com l'avior defensà aquest regne enmig de la mar. De resultes publicà tres llibres en alemany: *Torres i talaies de Mallorca*, *Porto Pi a la Badia de Palma de Mallorca* i *Els castells roquers de Mallorca, història i tradició*. L'any 1877 promogué la celebració a Miramar del VIè centenari de la fundació per Ramon Llull de l'Escola de llengües orientals. Hi assistí la mare de l'Arxiduc, la duquessa de Toscana, el poeta Joan Alcover, Josep M. Quadrado, Pere d'Alcàntara Penya i la flor i nata de la intel·lectualitat mallorquina.

Es feia i parlava en mallorquí amb la gent senzilla i també alts personatges de la nostra cultura. Tingué la col·laboració d'Antoni M. Alcover i de Mateu Obrador, convidà els seus amics catalans, Santiago Russinyol i Jacint Verdaguer, i mantingué correspondència en català amb aquest i amb el nostre gran poeta Miquel Costa i Llobera. Una mallorquina, Catalina Homar, l'enamorà i n'estigué tan galantment captivat que glosà en un llibre en alemany la seva rica personalitat.

Una genialitat passà per Mallorca i aquesta sempre n'ha tingut consciència. L'Ajuntament de Ciutat el nomenà fill adoptiu l'any 1877 i fill il·lustre de Mallorca l'any 1910 i li ha dedicat el millor carrer de l'exemple i l'obelisc de la plaça del Cardenal Reig amb belles escultures de Jaume Mir.

Lluís Salvador d'Habsburg-Lorena i Borbó

L'ESTEL de Mallorca vol recordar-lo als mallorquins aquest "Any de l'Arxiduc, 1994".

Parlem clar i llampant

Per Joan Antoni Estades de Montcaire i Bisbal

Cinquanta anys després (Records d'una infantesa bèl·lica a terres de les Gàl·lies)

Primer de maig de 1945: Som a dos quarts de deu de la nit; una veu parla a través de les ones de la Ràdio d'Hamburg, la ciutat nord-alemanya bombardejada pels avions anglesos i americans. És el gran almirall Doenitz que diu: "Alemanys de la Wermacht! Companys meus! El Führer ha mort! Prenc possessori de la prefectura de l'Estat amb el propòsit de continuar la lluita contra el bolxevisme."

Efectivament, poc temps abans —mentre les hostes del general soviètic Zukok s'encaminen cap a Berlín, la capital del diabòlic III Reich, per a fer-hi voleiar la no menys diabòlica bandera roja de la falç i el martell— Adolph Hitler, aquell psicòpata, menut i de cabells negres que volia una raça superior de "senyors" alts amb els cabells rossos i els ulls blaus, s'havia donat la mort juntament amb la seva "amiga" Eva Braun per tal de no afrontar la seva responsabilitat per haver conduït el poble alemany a una estúpida i estèril guerra de conquestes.

La mort de l'antic caporalet austríac, convertit, gràcies a la seva megalomania i a l'enlluernament fanàtic d'aquells que el seguien i l'escoltaven suposarà —donem gràcies a Déu— que s'esfondra aquell "mil·lenari imperi germànic" que per sort només durà dos il·lustres i del qual la humanitat més remota s'empeguerà sempre recordant els tristes indrets d'Auswicht, Buckenwald, Dachau o Mathausen on tantes persones — simplement per les seves idees, el color de la seva pell o la seva minusvàlua física o mental— hi foren torturades i vexades en la seva dignitat com a homes i com a dones.

Quan tot això succeïa —d'ací uns mesos farà cinquanta anys— els meus pares i jo hàbitàvem a Reims, una ciutat coneguda pels seus bons vins de cava i en la qual antigament eren ungits i coronats els reis de França. Els meus pares —mallorquins de soca-rel— tenien un gran magatzem al carrer més cèntric, comercial i aristocràtic de la ciutat, dedicat a la venda de fruites, llegums, vins i altres espècies, com acostumaven a fer tants compatriotes seus emigrats de la roqueta. I jo era un ninot de tres o quatre anys que encara es recorda molt quan els soldats alemanys desfilaven diàriament davant la nostra tenda amb les seves botes altes i els seus uniformes verds grisencs i uns homes vestits de negre portant un braçal blanc amb una esvàstica, se saludaven mà enlaire dient: *Heil Hitler!*

A Reims, hi establirà el seu quarter general aquell que fou president dels Estats Units entre 1953 i 1960, el general David Eisenhower, quan l'alliberarà de les tropes de la Wermacht i de la presència nazi la matinada del dimecres 30 d'agost de 1944, que per cert era el dia del sant de ma mare, la qual es deia Rosa com la seva àvia. I Reims serà la ciutat on vuit dies després de la mort d'Adolph Hitler signaren la rendició, davant els francesos, americans i anglesos vencedors, el general Jold i l'almirall von Friedeberg en nom del govern de l'almirall Doenitz, qui per boca del comte Schewertin, el seu ministre d'Afers Estrangers, ha emès per ràdio el missatge següent: "L'alt comandament de les Forces Armades ha proclamat sota les ordres del gran almirall Doenitz la rendició sense condicions de totes les forces de combat alemanyes". "Continuar la guerra és perdre el temps i ens conduiria a una inútil degradació", reconegué —ja massa tard per a ell— el cap de la diplomàcia de l'Alemanya vençuda. Avui encara, als nostres dies, aquells i aquelles que tenen ocasió de passar per Reims, poden visitar aquella aula de l'Escola Moderna i Tècnica on es realitzà aquella històrica signatura, com també poden contemplar en un carrer dedicat a

Joana d'Arc (la santa donzella que segles enrera, el 18 de juliol de 1429, havia fet ungir a la Catedral de Reims el legítim rei dels francesos i espantat els ocupants estrangers de l'època) aquella làpida que recorda que allà estava establerta la policia política de Hitler. És una làpida de marbre negre amb lletres blanques —que amb paraules diferents però raons similars s'han oblidat de col·locar els demòcrates mallorquins del post-franquisme prop de la timba de ca madò Pilla— on es pot llegir: "Francès. No oblidis mai que durant quatre anys d'ocupació (1940-1944) la Gestapo ha torturat dintre d'aquest immoble centenars de patriotes. Ells han sofert, ells han mort per la defensa de la Llibertat".

Malgrat la llunyania del temps transcorregut i ésser jo, com he dit aleshores, un nin petit, encara veig com mon pare ens digué: "Ara passa un soldat americà damunt l'acera". Eren les set de la matinada del dia de santa Rosa de fa ara cinquanta anys. I veig ma mare i la gent veïna sortir a les finestres i a les balconades amb banderes franceses i cançons patriòtiques per aplaudir els alliberadors de la ciutat. Fou un dia de febre i gaubança, que per a nosaltres també fou un dia de dol en assabentar-nos de la mort d'un cosí nostre a una comissaria de policia acusat injustament de perjudicar els clients de la seva tenda en benefici dels alemanys. Era l'altra cara de la moneda com sempre ha passat i malauradament passarà per desgràcia.

Quina alegria quan em digué...

L'altre dia el nostre director anà al meu poble, on per cert li parlaren molt bé de mi. N'estic molt content i satisfet de veure l'èxit que *L'ESTEL de Mallorca* ha tingut allà. Les males llengües m'han contat que més de dos s'havien apuntat a aquest periòdic per saber si Joan Estades xerrava malament del batle i del poble.

I heu de creure i pensar —pensar i creure— que, encara que jo hagi abandonat per causes personals i familiars la meua casa i visqui molts de dies a la ciutat, segueix recordant i estimant el poble de les meves arrels familiars, que és un dels més bonics de la tramuntana mallorquina.

Puix heu de saber que el meu besavi així com els seus pares i els avis d'aquests fins a remuntar-nos a la meitat del segle XVI foren entre 1561 i 1881 els senyors del lloc. El meu senyoravi (el pare de mon pare), i també el besavi (aquell que va vendre les nostres terres) i el rebesavi foren batles del meu poble, que té ajuntament propi gràcies a la Constitució espanyola de 1812. Jo, quan era més jove, m'hauria agradat ésser batle del meu poble com el meu senyoravi. Durant el franquisme això no pogué ésser

perquè si bé nosaltres érem franquistes i petainistes havíem retornat de França i dúiem idees polítiques molt perilloses pel bon govern dels nostres conciutadans. Així que només em vaig haver de conhortar —mort ja el "Caudillo de España"— a ésser entre 1976 i 1986 el fiscal del Jutjat de Pau, un càrrec merament honorífic i amb cap mena d'atribucions al qual els anteriors titulars gens ni mica de cas feien.

I és que, modèstia apart, jo vinc d'una família que sempre féu molta vasa al poble. El meu besavi no era cap comte ni cap marquès, però una velleta —madò Maria— sempre que me veia recordava que la gent deia: "Si Déu vol i el Senyor de Montcaire anirem a Lluç". Només sortir del seu casal i ensellar la mula o el cavall els meus avantpassats trepitjaven terra seva fins a arribar quasi a les plantes de la Reina Celestial de Mallorca.

Així que em va saber molt de greu que el 1986 triassin un altre per jutge de pau com també havia estat el senyoravi i el pare de ma mare, que era un home de casa humil però honrada. I sobretot m'indignà força que els meus propis familiars, en lloc de fer-me costat, criticaren la meua candidatura i aplaudiren els que havien votat en contra meua. Em vaig haver d'aconcentrar d'ésser suplent al càrrec pel que em presentava i al termini dels quatre anys l'actual consistori s'inventà la necessitat de presentar —tots els aspirants a jutges de pau titular o suplent— un certificat metge per vetar la meua possible nova candidatura aprofitant-se que a finals de 1990 havia patit una depressió molt forta i havia estat hospitalitzat uns quinze dies. Això, és clar, no ho he oblidat ni ho oblidaré.

Però vaig tenir una gran alegria quan el nostre director em digué que havia estat al meu poble, i agraesc a les persones que li donaren memòries per mi. I és que el meu poble no és només un batle i quatre regidors que et consideren poc menys que un eixelebrat perquè no ets del seu partit o unes ties i unes cosines que no et comprenen ni els interessa comprendre't. És abans i per davant tot el meu passat i les meves arrels.

Què es pot pensar d'un pamflet com l'ABC de Madrid

Diuem aquells que tenen ràbia al català i voldrien una Mallorca per sempre sotmesa i humiliada pels forasters que *L'ESTEL de Mallorca* és un pamflet. El nostre periòdic que surt cada quinze dies serà el que serà. Ara, jo sí que conec un autèntic pamflet quan tracta de Catalunya i de la nostra llengua. S'imprimeix a Madrid i la gent de bé i de dretes el té per un diari seriós. El seu nom és *ABC*. Qualsevol cosa és bona perquè les columnes de l'*ABC* estiguin al servei del colonialisme i del centralisme més anacrònic de Madrid. Ara, pensant-ho bé, què podem esperar d'un diari que publicà les esqueles mortuòries de Leon Degrelle, aquell ciutadà belga, traïdor a la seva pàtria, amic d'Hitler, que deia que els camps de concentració nazis mai no havien existit, o la de Mariano Sánchez Covisa "*español y falangista ejemplar combatiente por la unidad de España*" (serà de la seva, la castellana no la nostra), que als darrers anys de vida del general Franco dirigia l'escamot ultradretà i feixista dels "*Guerrilleros de Cristo Rey*".

ELS MIRACLES D'EN JAUME JOAN BOVER!

Les mans que curen
Donam massages
biomagnètics a deportistes
C/. Joan Alcover, 10, entresol
Tlf.: 46 44 00. Ciutat de Mallorca

SERVICIO OFICIAL

OPEL

SERVIAUTO ARENAL S.A.

Carretera Militar, 185 - LAS CADENAS
07600 EL ARENAL - PALMA (BALEARES)

Tel. 26 81 11
Fax 74 32 77

Carretera Militar, 185 Ses Cadenes
07600 S'ARENAL DE MALLORCA

BAR-CAFETERIA
Club Nàutic Portitxol
 Cada vespre, carn i peix al caliu.
 Passeig Barcelo i Mir, 2
 Tlf 273868. Portitxol

Restaurant
Binicomprat
 Banquets de negocis, noces i comunions.
 Carretera de Manacor, km 21'70. Tlf 12 54 11

Viajes
Xaloki, s.a.
 G. A. T. 687

BAR CENTRAL
 Menjars, tapes variades
 entrepans
 Son especialistes en paelles
 Menú del dia a 600 ptes.
 C/. Cardenal Rossell, 80
 Tl.: 26 10 39
 Coll d'en Rabassa

EURODISNEY
 De l'11 al 13 de novembre
 Al·lots 33.000 ptes.
 Adults 42.000 ptes.

BAR - RESTAURANTE
LA BANDEJA
 Pollastre a l'ast, frit
 mallorquí, alberginies
 farcides, llengua amb
 tàpares... Menú a 700
 ptes.
 C/. Terral, 40.
 Tlf. 26 87 84. S'Arenal de
 Mallorca.

I ara també al **SUPERMERCAT PROHENS** de dilluns a divendres de les 15'30 a les 17'30 hores
Tel. 12 01 64. LLUCMAJOR
 C/ Maria Antònia Salvà, 38
 Tel. 26 74 50 • Fax 26 90 00
 S'ARENAL

RESTAURANTE
La Torre de S'Aigo
 CUINA CASOLANA
 ARRÓS BRUT • PORCELLA TORRADA • ESCALDUMS
 CARXOFA FARCIDA DE BACALLÀ • ALBERGINIES FARCIDES
PISCINA - DIMARTS TANCAT
 Amistat, 23 - Tlf. 52 63 00 - Sant Joan

Restaurant
Ca's Carbone Dimarts tancat
 Ctra.. Manacor, Km. 28 - Tel. 64 65 04 - 07230 Montuiri

CHINA RESTAURANT
ORIENTAL
 C/. Joaquín Verdaguer, 12
 Arenal - Tel. 26 67 21
 Palma de Mallorca
 ESPAÑA

RESTAURANT
SES COVES DE GENOVA
 BACALLÀ AMB SANFAINA - MONGETES AMB BOTIFARRA -
 VADELLA AMB BOLETS I ALTRES DELICIES DE LA
 CUINA GIRONINA.
 APARCAMENT PRIVAT
 DILLUNS TANCAT
 C/. Barranc, 45 Tlf. 40 23 87 GENOVA

RESTAURANT
Ca na Lina
 CUINA MALLORQUINA
 E INTERNACIONAL
 C/. Amilcar, 14 - Telf: 49 27 64
 S'ARENAL DE MALLORCA

RESTAURANT S'HOSTALOT
 Menú dies feiners 650 ptes. Cuina mallorquina.
 Porcella rostida. Escaldums. Carn torrada.
 Camí Vell de Sineu, km, 5. Tlf.: 42 87 12.
 S'Hostalot

Restaurant
SOLEY
 Menús de qualitat, des de
 700 a 10.000 ptes.
 C/. Gran i General Consell, 8 (davant el Club Nàutic)
 Tlf. 26 70 25. S'Arenal de Mallorca

Bar - Hamburgueseria
Can Joan
 Hamburgueses casonala, hot
 docs, entrepans calents,
 pepipos de llom, pa amb oli,
 plats combinats, xoricets
 coents, sandwix mixt, punxes
 morunes, patates fregides.
 Obert tot l'any
 C/. Enginyer Gabriel Roca, 61
 Colònia de sant Jordi. Tlf. 65 63 72

NO BAIXI A PALMA
Rotulos Arenal
 RETOLACIÓ I DISSENY PER ORDINADOR
 DEL CARTELL MES SENCILL AL
 RETOL LLUMINÓS MES COMPLEXE
 ... y a preus de S'Arenal
 C/. TRASIMÉ, 58 - S'ARENAL
 Tlf. 74 32 62

MUSIC BAR LITA

 Cada vespre des de les 21'00 fins a les 5'00 hores
 Música en viu i Xou de Flamenc,
 ball tot el vespre, karaoke
 internacional
 Carrer Virgili, 2. Can Pastilla de Mallorca

LLET I SUC PALMAGREM

 Llet del dia, llet pasteuritzada,
 llet amb cacau, suc de taronja.
 Preu per preu, compra
 productes mallorquins.
 Demanau-los a la vostra
 botiga o supermercat habitual.
 Hort de Can Sastre.
 Tlfs. 26 38 14 - 49 11 51. Fax 491801

GASTRONOMIA

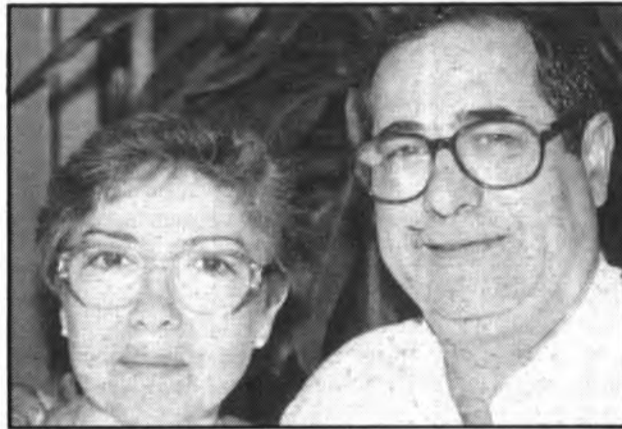
En Llorenç Burguera és l'amo del restaurant Cala Figuera, just a l'entrada del port. Fa cuina marinera i arrossos. Un lloc on es menja per unes 2.500 pessetes.

N'Antoni Muntaner i Vidal, un jove santanyiner, ha reconvertit el bar Sa Cova en un lloc ben especial. Moblat amb mobles colonials d'Indonèsia, decorat amb quadres de Picasso i de Tristan Tzara, petita biblioteca amb els diaris locals, ABC, El País, L'ESTEL, n'Antoni serveix begudes, pa amb tomàtiga, amanides mallorquines diverses, formatges mallorquins i maonesos, sopes mallorquines i albergínies farcides... Un lloc on abans no es fumava però davant la pressió de la majoria, ara es pot fer. Clientela resident mallorquina i estrangera entre els quals es poden trobar artistes com en Jaume Canet, escultor, i na Josefina Pino, pintora, tots dos felanitxers, i en Peter Marquant, pintor vienès, a qui fotografiarem amb l'amo del local.

El matrimoni Sureda-Martorell regenta el restaurant Suremar, de Portopetro. Recomanen les graellades de peix, les paelles i les albergínies farcides. A la carta s'hi pot menjar per una mitjana de 2.500 pessetes, el menú en val 980.

El matrimoni Robles-Martínez regenta el restaurant Marítim, de Portopetro. Un bon lloc per menjar peix i marisc per unes 2.500 pessetes.

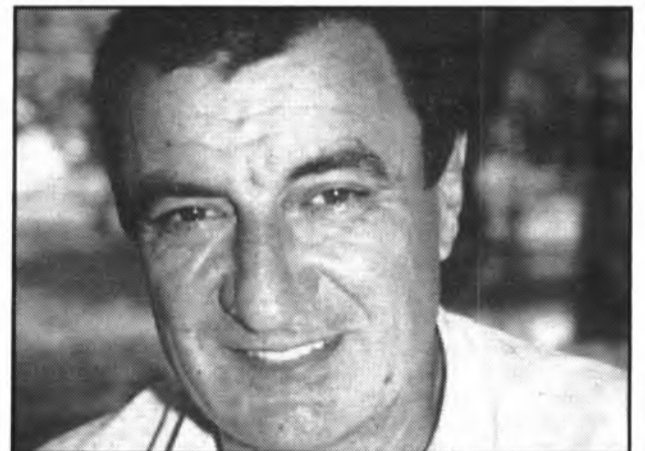
Anna Fiehn és la madona del restaurant Estragó, de Cala Egos. Fa cuina mallorquina i alemanya. L'arròs brut, el conill amb ceba i el tumbet són alguns dels plats que recomana. Un lloc on es pot menjar per una mitjana de 1.700 pessetes.

El matrimoni Aguilar-Vidal regenta el restaurant Stop, de la Colònia de Sant Jordi. La carn a la planxa, la costella d'Avila i la cuina alemanya són les especialitats de la casa. Un lloc on es menja per una mitjana de 1.500 pessetes.

N'Angela Ferrer és una de les madones del restaurant La Marina, de Cala Figuera. El seu home té una barca de bou que duu el peix de la mar a la taula. A l'hivern, molts de ciutadans hi van a menjar peix. La mitjana de l'àpat és de 2.500 pessetes.

En Joan Bauçà és un dels amos del restaurant Marisol, el restaurant que té la gran terrassa del port de la Colònia de Sant Jordi. Les paelles i el peix fresc són les especialitats de la casa. El preu mitjà de l'àpat és de 3.000 pessetes.

La família Vicenç regenta el restaurant Sa Savina, de Cala Figuera. Les sopes mallorquines, el tumbet, l'anfós a la mallorquina i el pollastre amb gambes són alguns dels plats que recomanen. Ara que ve l'hivern també fan pizzas. A la carta s'hi menja per unes 1.700 pessetes, el menú en val 750.

Els germans Serra regenten el restaurant Pep Serra, de la Colònia de Sant Jordi. Les paelles, les graellades de peix fresc i l'arròs a la marinera són alguns dels plats que recomanen. Fan menús a 1.600 pessetes, el preu mitjà a la carta és de 2.000 pessetes.

Zoldos
FRAU
 Carrer de Manacor, 121 C.
 Tel.: 27 85 18.
 07007 Palma de Mallorca

RESTAURANT
 AUTÈNTICA CUINA MALLORQUINA MENU DIARI
 Carretera Cala Millor Tel. 58 54 49 SON SERVERA
CA S'HEREU

AIGÜA POTABLE A DOMICILI
 A la zona de Ciutat i de s'Arenal
 Tel. 742768.
 Fax 742769

Automòbils PLA DE NA TESA
 Compra i venda de vehicles
 C/ Weyler, 12. Tel. i Fax. 600445
 Pla de na Tesa.

PETITS ANUNCIS

Aquests anuncis poden ser remesos a la nostra redacció, Camí Pedreres 132. Tel. 265005 i a totes les agències de Publicitat. Cada paraula, 20 pessetes.

BORSA INMOBILIARIA

PARTICULAR ven àtic al carrer General Riera. Una habitació doble, menjador, bany, entrada ampla, cuina fusta del nord, terrassa convertible en saló, gas ciutat, porta blindada, terrassa. 5.000.000 ptes. Tlf. 639262.

Venc solar a la urbanització sa Torre. Situat quasi a primera línia, vista a la mar, 1.292 m². Preu interessant. Tel. 42 89 46

VENC pis 2 dormitoris, devora el club nàutic de s'Arenal, lluminós, en perfecte estat, particular. 6.500.000 ptes. negociables. Telefonau de 17 a 20 hores al 77 15 16. Demanau per na Francisca.

S'Arenal, particular venc pis; 2 dormitoris, prop del Club Nàutic, en perfecte estat i molt lluminós. Vingui a visitar-lo i es convencerà. Preu 7.500.000 ptes. Tel. 264259.

Lloc per dies apartament a Palmanova. És ideal per trobades amoroses. Tel. 469441.

Es traspasa la Gelateria-Cafè Tony, al carrer de sant Cristòfol de s'Arenal. Lloguer 53.000 ptes. Tel. 265014.

Llogaria apartament o xalet, temporada d'estiu, vora la mar. Zona tranquil·la entre Cala Santanyí i Cala Llombards. Bon preu. Tel. 653362. Migdies o vespres.

L'ESTEL
de Mallorca
Telèfon: 265005

S'Arenal; lloguer pis de 2 dormitoris, sala-menjador, cuina amb electrodomèstics, 1 bany, terrassa, 43.000 ptes comunitat inclosa. Mir 26 33 96 (1860).

Sant Joan, es ven casa en perfecte estat de conservació; 4 habitacions, cuina, bany, sala-menjador, sala, corral amb cisterna. Tel. 29 60 95 i 56 00 24. Joan-Lluís Gayà.

Habitatge rústic, dos dormitoris i piscina devora les Meravelles de s'Arenal, lloguer per 25.000 ptes. Tel. 714491.

Venc sobreàtic al carrer Joan Muntaner Bujosa, 45-6, a la zona de la Policlínica. Dues terrasses, estudi i garatge, bona situació. El pots veure de dilluns a divendres de 4 a 7. Deman vuit milions i mig de pessetes.

Venc solar de 505 m² a Bellavista de ses Cadenes. Sr. Castellano. Tel 26 12 55.

CALA GAMBA, planta baixa, 3 dormitoris, sala amb xemeneia, 2 banys. 16.800.000. Api Pascual. Tel. 45 85 11.

Es lloga el restaurant Can Bono, de Felanitx. Tel. 580588.

LLOG pis moblat a l'avinguda Argentina. 190 m². 4 cambres, terrasses, menjador amb xemeneia Ideal per a compartir. 70.000 ptes. Tel. 792490

Lloc d'aparcament devora l'ambulatori de S'Arenal. Tel. 469610.

Traspàs hamburgueseria a Cala Bona en ple funcionament. Un milió i mig de pessetes, lloguer trentacinc mil. Tel. 798118-792791.

S'ARENAL, venc pis, 3 habitacions, bany, cuina, dues terrasses... A la zona de la plaça de les verdures. Tel. 263674.

Bonic terreny a Lluçmajor (Camí d'Alicanti). Cantó 11 m. caseta dos compartiments, a reformar. Pou, possibilitat, llum i telèfon. Tel. 450994. Preu a convenir.

S'ARENAL, àtic 4t pis, 2a línia, 2 dormitoris, bany, sala-menjador amb terrassa, cuina moblada. 5.800.000. Tel. 20 00 07.

Venc pis, 140 m², 4 dormitoris, dues sales de bany, tot ben moblat, menjador 38 m². Garatge per dos cotxes i dues motos. Tot per 12.900.000 ptes. Tel. 262015.

COLL D'EN RABASSA, pisos de Protecció Oficial, en construcció, 3 dormitoris, bany, saló-menjador, cuina terrassa, aparcament. Preu 8.200.000 ptes. Entrada 1.000.000. Tel 20 34 11.

Cala Pi, venc solar de 1.246 m². S'hi poden construir 2 xalets adossats. Aigua, llum i tots els serveis. Preu 4.500.000 ptes, tres anys de facilitats. Tel 54 02 63.

Venc pis al carrer Tòquio de s'Arenal. 8.000.000 de pessetes. Tel. 295820.

Deixaria cambra doble a casa compartida, jardí i hortet. Molt econòmic. Preferentment gent jove. A Santa Ponça, urbanització Galatzó. Tel. 671419.

Venc àtic a General Riera. Un dormitori, vestidor, bany complet, saló-menjador, terrassa amb portes corredisses, cuina per estrenar amb fusta de nord. Preu 5.500.000 ptes. Tel. 639181, Bàrbara.

PERRUQUERIES

Perruqueria Pep Unixex. Carretera de Lluçmajor, 204. Tel. 742825. S'Aranjassa.

BLANCA Perruquera. Gran i General Consell, 36 - S'Arenal. Tel. 265109.

MAKA Perruquera. Pedicura i manicura. Botònic Germà Bianor, 19. Tel. 260756.

ANIMALS DE COMPANYIA

Clinica veterinària. Lda. A. Artigues. Horari: 11'00-13'00, 16'00-20'00; dissabtes: 10'30-13'30. Servei d'urgències. Plaça de l'Església, 2a. Tel. 743854. Coll d'en Rabassa.

L'ESTEL
de Mallorca
Telèfon: 265005

VENDES

Venc motor fora borda, nou un Johnson de 14 cavalls. 150.000 ptes. Tel. 546540.

PER IL·LUMINAR
LA SEVA LLAR
**ELÈCTRICA
NYEGOS**
Jaume Balmes, 45
Telèfon 29 56 18
07004 Ciutat de Mallorca

Venc vestit de submarinista de cinc mil·límetres d'espessor amb aletes i guants. 45.000 ptes. Tel. 515433.

Venc revestiment de marbre, de color gris perla, per a foganya de llenya. Ho venc a meitat de preu, per 100.000 ptes. Completament nou. Tel. 79 49 03.

Venc motor "Mercuri", foraborda, de canya curta, 2.2 HP, en bon estat. Preu 35.000 ptes. Tels. 753033 i 755460.

Venc una taula escriptori, blanca, de fòrmica nova. Ideal per una habitació d'una nina o nin. 5.000 Ptes, i en val 10.000. Demanar per Malena, tel. 41 05 42.

Gra. oportunitat: es ven ordinador nou, sense estrenar, a meitat de preu o preu a negociar. Tel. 27 79 90, Marga.

Venc els llibres de la col·lecció "Espacio i tiempo" de Fernando Jiménez del Oso sense emprar. Tel. 243742.

Venc Compacte, inclou pletina, discs, cassette, etc. En molt bon estat i a bon preu. Tel 42 76 47.

Venda d'estores saharauis. Per a més informació crida al telèfon 53 44 55, o bé veniu Pollença, a "La Punta", cra. del Port.

Venc grup Electrògen dièssel, 3 Kw, 220 v, monofàsic, motor d'arrencada, perfecte estat. Tel 59 16 33

Dancing the Dream. Fans de Michael Jackson. Si vols aconseguir material i informació i vols col·laborar en activitats i projectes entorn d'en Michael, demana per na Kati. Tel. 603096-795071.

Venc parella de coloms butxes per 5.000 ptes. Tel. 754131.

Venc Vespa 200, bon estat i preu raonable. Tel. 491372.

M'interessa comprar les tapes dels setze toms de l'"Enciclopedia Estudiantil" que va editar la casa Sopena als anys seixanta. Demanar per Juan José. Tel. 751527.

Venc contestador automàtic, marca Sanyo. Tel. 264 259.

PERSONALS

Administrativa de 30 anys. Cerc amics per a excursions i altres activitats (cinema, prendre un cafè, fer esport, etc). Amistat sana i sincera. Apartat de correus de Palma 1792.

Fadrina de 42 anys amb estudis superiors, li agrada la llar i la natura, la música i les altres belles arts. Vull conèixer un senyor formal. 719534.

Fadrina de 32 anys. Som secretària. M'agradaria conèixer senyor net i culte amb futur per formar una llar plena d'amor. Crida'm. 717354.

Senyor de 48 anys, sense problemes. Només desig trobar una dona per fer-la la madona de tot allò que necessiti i un fill. 540586.

Senyoreta estudiant de medicina, estic prou bé, amorosa, m'agrada la naturalesa, la música l'esport, la pintura, fer col·leccions. Desig conèixer senyor. 719534.

Si voleu contactar amb la millor oficina de serveis en relacions personals, veniu a la Nova Unió. Avinguda Alexandre Rosselló, 13-3 de la Ciutat de Mallorca. Us atendran unes persones molt humanes i amables.

Doctor amb 50 anys de bona vida, amb necessitat d'abandonar la soledat. M'agradaria contactar amb senyora de 30 a 45 anys, que sia culta. 717354.

Arquitecte de 43 anys, lliure com les oronelles. Enyor trobar una companya de veritat. Si tu ho ets, crida'm. 719534.

Senyora ben atractiva, sense cap problema. Només em turmenta la soledat. Desig conèixer senyor formal i amorós de 60 a 75 anys. 540586.

Doctora de 56 anys, atractiva i ben proporcionada. Desig tenir una amistat sana amb senyor culte, intel·ligent de 50 a 65 anys. 710586.

Empresari de transports. Em trob sol amb 66 anys i desig comunicar-me amb senyora garrida i activa. 719534.

ANUNCIAU-VOS
DE FRANC A

L'ESTEL de Mallorca

Nom:
Cognom:

D.N.I.

TELE:

ATENCIÓ

—Escriu un sol anunci per cupó.
—Usau lletres majúscules.
—Escriu dins el requadre el text.

Ompliu aquest cupó i enviau-lo a:
S'ARENAL DE MALLORCA: Camí de les Pedreres, 132 — 07600 —
SES CADENES DE S'ARENAL

PETITS ANUNCIS

Oficinista de 43 anys, fadrina, bona presència i bons estalvis, casa i cotxe. Vull conèixer senyor sincer, formal i culte. 719534.

Infermera de 28 anys, separada amb dos fills. Vull formalitzar la meua vida amb senyor fins als 40 anys, a qui agradin els nins i que sia bona persona. 540586.

Viuda de 52 anys, estic molt bé i som feina. Vull conèixer viudo fins als 65 anys per a relacions formals. No tenc problemes econòmics. 717354.

Separat de 45 anys. Som culte, tenc pis, cotxe i estalvis. Vull conèixer senyora fins als 40 anys que sia culta, formal i que li agradi la llar. 719534.

Som un estudiant de 23 anys, ben formós. Vull conèixer al.lota de la meua edat que sia alta, simpàtica i culta. 717354.

Estrangera de 53 anys, ben feta, garrida i culta. Vull conèixer senyor fins als 60 anys. Bona persona, formal i sense vicis. 717354.

Si ests al.lota fan del roc català, telefona al 820501 i demana per Toni.

Tenc 48 anys i em trobo tota sola. Vull una amistat sincera amb senyor ben format i currot. Si ens agradam, ens podem casar o aplegar com a bona parella d' enamorats. Som guapota i em considero jove i amb molta il.lusió. Crida'm. 719534.

Vidu de 53 anys, som alt i fort. Tenc tres negocis. Desig formar parella amb senyora de 30 a 50 anys que vulgui fer feliç la meua família. 540586.

Bancari amb un bon càrrec, 35 anys, estic molt sol. Vull conèixer una companya de veritat entre els 20 i els 35 anys. 719534.

Metge, dirigent en alt càrrec de 47 anys. De bon veure i no tenc problemes. M'agradaria formar una llar on regnàs l'amor i la pau. 717354.

Tècnic en electrònica amb un bon futur. M'agradaria fer feliç una senyoreta formal i atractiva entre els 20 i els 32 anys. 719534.

Fadrina de 26 anys, alta, atractiva, culta. Vull conèixer fadrí de bon caràcter per sortir. 717354.

Desig contactar amb senyora o senyoreta de 18 a 34 anys a fi de donar-li tot el meu amor. Tenc tot allò que és necessari fer ferte feliç. Joan Lluís Femenines. C/ dels Mariners, 13-2. 07410 Port d'Alcúdia.

Doctor de 46 anys, actiu, amable, amorós, estimo la naturalesa i desig de tot cor formar parella formal. 719534.

Tota persona que es trobi enfonsada dins la tristesa, la depressió o la soledat, no sia covarda. Vingui avui a l'únic centre de relacions humanes on trobarà la felicitat. Avinguda Alexandre Rosselló, 13-3 de Ciutat.

Si ets infermera, apotecària, tècnica en salut. Si tens entre 24 i 40 anys i vols formar una llar feliç, crida'm. Som metge i vidu. 540586.

Tenc 19 anys, som alt i curro, tenc estudis superiors i som empleat d'una companyia aèria. Vull conèixer un al.lota entre els 16 i els 22 anys. 719534.

Tenc 27 anys, ben atractiva, alta i amb els cabells llargs. Vull formar una llar amb senyor amb senyor culte i formal. Crida'm. 717354.

Jove de 32 anys, 1'92 d'estatura, 90 quilos, cultura superior. Desig formalitzar amistat amb senyoreta alta i culta. 717354.

Som una metgessa jubilada, vull tenir amistat amb senyor entre els 60 i els 72 anys que sia culte, amb bona posició social i a qui agradi la música, els viatges i la naturalesa. 540586.

Si ets de foravila, tens un bon nivell social i cultural i ets bella, estàs entre els 21 i els 43 anys, crida'm. Tenc un bon futur. 540586.

Vull amistat amb senyora casada o fadrina, entre els 30 i els 50 anys. Només per a relacions. Et puc ajudar. Crida'm al 717354.

Si vols tenir amistat amb senyor casat, de molt bona posició social, crida'm. Som alt i curro, amorós i simpàtic, et puc ajudar. 717354.

Separada legal sense fills. Senzilla i estilitzada. Vull conèixer senyor fins als 50 anys, que sia feiner. 540586.

Fadrinango retirat de 65 anys, bona posició i estudis. Actiu, alegre, formal i currot. Tenc la vida assegurada i vull conèixer una senyora. 719534.

Fadrina aficionada a la música, al cinema, a les aventures. Vull conèixer al.lot de gusts semblants als meus entre els 25 i els 30 anys. 717354.

Si estau tot sols, veniu i trobareu parella
Gran Prix Master a la qualitat Europea Gabinet Matrimonial
 Av. Alexandre Rosselló, 13-3
 Tel.: 71 95 34.
 Ciutat de Mallorca

Separat de 44 anys, tenc casa, cotxe i estalvis. Vull conèixer senyora per a finalitats serioses. 540586.

Economista de 36 anys, separat, amb xalet, cotxe i estalvis. Vull conèixer senyora culta, alta i atractiva. 719534.

Fadrina de 46 anys desitja conèixer senyor fins als 50 anys que sia fadrí. 540586.

Estrangera de 42 anys, molt culta, vull tenir amistat formal amb senyor a qui agradi viatjar, el camp, la cultura... 719534.

Ets una al.lota educada entre els 18 i els 32 anys, culta, formal i amb ganes de fer feliç un espòs? Som alt, de color i ben curro. 719534.

GASTRONOMIA

XINA ORIENTAL. Menjars i begudes xineses. Carrer de Joaquim Verdaguier, 12. Tel. 266721, s'Arenal.

BAR RESTAURANTE ANDREU. Cuina variada i tapes. Sopars deportius i de companyia. Carrer de la Grua, 6 - Ca'n Pastilla.

Restaurant Ca Na Lina. Tenim una carta ben assortida i un menú a 800 ptes. C/ Amílcar, 14. Tel. 492764. S'Arenal

SERVEIS PROFESSIONALS

Reparacions de TV - Vídeos - Audio - Antenes TV. Tel. 753580

Motos Salom
 Jeronimo Pau, 9 468136
 Tomas Forteza, 24 462686

BUGADERIA LLITERMA. Autoservei, rental en sec i en banyat, neteja de catifes, servei ràpid. Carrer Virgili, 17. Tel. 26 63 31. Can Pastilla

Jove que fa feina els matins, cerca feina pels horabaixes. Tel. 297067.

Al.lota jove s'ofereix per fer feines al port de Manacor. Tel. 820501.

PLANXISTERIA, pintura, mecànica. Taller "SAN FRANCISCO". Camí de Son Fangos. Tel. 490314. Es Pil.lari.

PNEUMATICS SON FERRIOL, equilibrats de rodes, canvi de rodes i pegats, alineació de direccions assistida per ordinador. Avinguda del Cid, 73. tel. 42 75 53 Son Ferriol.

Botiga i pastisseria **Ca'n Manresa**. Carrer Fàbrica, 19. Palma. Tel. 731631. «La qualitat per damunt de tot».

ZEN-SHIATSU, teràpia manual energètica basada en la medicina xinesa per mantenir la salut, augmentar el benestar i enfortir tots els sentits. Ideal per combatre l'estrès, les depressions i qualsevol desequilibri físic, emotiu, mental o espiritual. Tel. 264259.

BUGADERIA Super Clean, rentam en sec i amb iagua, mantes, cobertors i tota la resta. C/ de sant Antoni de la Platja, 8 - Can Pastilla. 260370.

Persona cerca feina per fer a casa; mecanografia, ceràmica, llistes de correus... Tel. 29 70 67.

Es confecciona o arregla qualsevol peça de vestir, cortines coixins etc... Tel. 771005.

Es passen treballs a màquina i per ordinador. Neteja i rapidesa. Tel. 771005.

TELEVISORS, vídeos, ràdio-cassettes, arreglam. **ELECTRONICA J. GARCIES**. Carrer Francesc Frontera, 10. Tel. 264335-Coll d'En Rabassa.

Senyora de 46 anys, s'ofereix per guardar ancians o malalts. Tel. 263227.

GABINET DE PSICOLOGIA: Neurosis, trastorns de caràcter, psicoteràpia infantil, depressió. Tel. 427193

BORSA DEL MOTOR

Venc cotxe Renault 5 GTL PM-L, per 110.000 ptes. Tel. 741388.

SI DESITJA UN COTXE nou de la nostra gamma, vingui i en parlem. **AGENCIA OFICIAL RENAULT**. Tel. 413867 - Son Ferriol.

Venc cotxe Renault 5 GTL, M-4623L per 125.000 ptes. Tel. 741388.

ENSENYANCES

Professora d'espanyol s'ofereix per fer classes a acadèmia o per fer classes a particulars. Tel. 721884.

Universitària fa classes de repàs, d'EGB i català a la zona de Pere Garau de Ciutat. Tel. 243383.

Cursos d'expressió corporal 1994. Grups d'adults els dilluns a les 18 hores. Grups de joves els dimarts a les 18 hores. Carrer Menorca, 6. 5.500 ptes al mes. Tel. 750041-713262.

Estudiant de Filologia catalana fa classes particulars d'EGB i BUP a 500 pessetes l'hora. Tel. 243742.

Estudiant de Filologia catalana fa classes de repàs d'EGB i BUP, preferentment assignatures de lletres. Demanau per na Carolina al 299829.

Oferim de franc cursos bíblics i subscripcions a revistes cristianes en català: Ajuda Evangèlica dels Països Catalans. Ap. 1022 Castelló 12005. Tel. 964-207607 (secció d'ensenyament).

L'Estel de Mallorca
 La revista que diu el que els mallorquins pensen, i no s'atreveixen a dir.
 Subscribiu-vos-hi. Tlf.: 265005

EMPRESARIS!
 Si us anunciau a L'ESTEL la vostra empresa guanyarà doblers!

EUROphoto
 BALEARES S.L.
 * Revelats de fotos en 1 hora
 * Pósters i ampliacions
 * Duratrans
 * Fotos d'estiu
 * Fotos de carnet i passaport
 * Venda de càmeres i accessoris
 C/. Perla 2 i Berlín, 2
 07600 s'Arenal de Mallorca
 Tlfs. 49 13 04 - 49 13 14. Fax 491317

Necessitam promotors i promotores de L'ESTEL als diferents pobles i ciutats de Mallorca i de la resta dels Països Catalans. Telefonau al 971 - 26 50 05

ENQUESTA

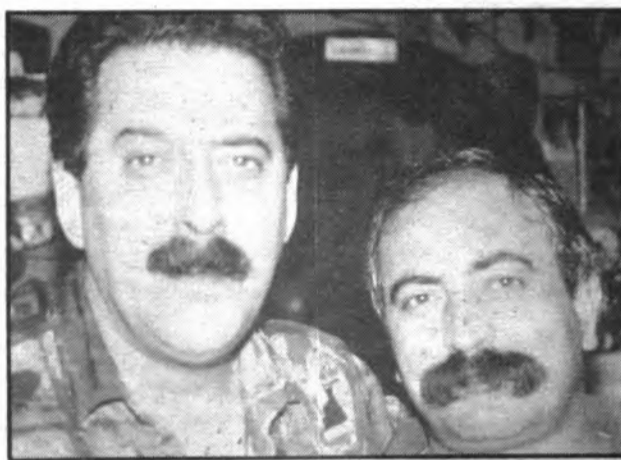
Disset emissores de ràdio per als forasters i una per als anglesos; cinc diaris per als forasters i un per als anglesos. Per als mallorquins, res. És just, això? Que ens estimen gaire, aquests que comanden? Que no hauríem de votar partits mallorquins que ens defensin i defensin les nostres coses?

Antònia Pons (bar Lago). No és just. Per mi que aquests que comanden no ens estimen. Hem de votar partits nacionals mallorquins.

Antoni M. Amengual (Cala Figuera). No és just. Aquests del PP i del PSOE no ens estimen. Hem de votar UM.

Mariano Sánchez i Miquel Barceló (Palmas). Tot això és culpa del Govern Balear. Hem de votar ERC i canviar de govern.

Antoni Camps (Llorito). Injust. Aquests que comanden estimen la seva butxaca. Hem de votar PSM o UM, partits mallorquins.

Juan Carlos Rom (La Palmera). No és just. Aquests que comanden només ens volen pagar. Hem de votar partits nacionals mallorquins que defensin Mallorca.

Juan Jaranay (Tívoli). No és just. N'hi ha d'haver per a tothom. Aquests que comanden són imparcials. Hem de votar UM, que defensa Mallorca.

Antònia Cerdà (can Mateu). No, no és just! Per mi que aquestes que comanden ne ens estimen. Hem de votar partits mallorquins.

Jordi Galmés (metge). No és just. Aquests del PSOE no ens estimen. L'administració central ha de fomentar els mitjans de comunicació en català.

Aina Bonet (dietètica i nutrició). Injust. Aquests del PP i del PSOE no ens estimen. Hem de votar partits nacionals mallorquins.

Jaume Mora (Movi). No és just. A ses Salines tenim l'emissora Corb Marí i m'agrada escoltar-la. Aquests que comanden van a la seva: hem de votar partits mallorquins que defensin els nostres interessos.

José M. Busto (lloguer de cotxes). No és just. Aquests que comanden del PP i del PSOE no ens estimen. Hem de votar el PSM o els Verds.

L'ESTEL

de Mallorca

BOLLETÍ DE SUBSCRIPCIÓ

Nom:

Carrer:

D.P.

Població: Tel.:

M'interessa una subscripció:

 SEMESTRAL 1.500 PTS

Rebut domiciliari a un banc

Banc:

Direcció:

N.º entitat: N.º suc.:

Compte n.º:

Firma

Ompliu aquesta tarja i enviau-la al
Camí de les Pedreres, 30 - S'Arenal

Andreu Oliver (Ali Babà). És ben vera això. No és just! Aquests del PP i del PSOE no ens estimen gens ni mica. Hem de votar partits mallorquins, com els Verds, PSM i UM.

Antònia Oliver (botiguera). No és just. Aquests del PP i del PSOE no ens estimen els mallorquins. Hem de votar partits mallorquins que defensin Mallorca.

Maria Huguet (bar Dofi). Mal fet. Aquests que comanden no ens estimen gens. Hem de votar el PSM.

Joana-Maria Guasp (auxiliar apotecaria). No és just. Aquests del PP i del PSOE no ens estimen. És ben hora de votar UM, el partit dels mallorquins.

Maria Thomàs (Joieria Oliver). No és just. Aquests que comanden no ens estimen. Hem de votar partits mallorquins.

Agustina Oliver (fornera). No, no és just. Aquests del PP i del PSOE no ens estimen. Hem de votar UM o PSM, que defensin Mallorca.

Andreu Rigo (auto-servei). No és just. La veritat és que aquests que comanden no ens estimen. Hem de votar PSM o UM.

Bernat Forteza (Perenofre). No és just. Aquests del PP i del PSOE no ens estimen. Hem de votar Coloms a la Sala, ERC, PSM i UM i la cosa canviarà.